ГЛАСИЛО
GAZETË

ЗЕЛС
BNJVL

Јули 2021
Korrik 2021

ЗЕЛС
ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

BNJVL
BASHKËSIA E NJËSIVE TË VETËQEVERISJES LOKALE TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT

Почитувани,

Генералното собрание на ЗЕЛС, на осмата седница што се одржа преку електронска платформа за комуникации, ги усвои завршните документи од финансиското работење на ЗЕЛС за 2020 година. Позитивно мислење за овие финансиски извештаи, даде и Надзорниот одбор на ЗЕЛС.

Генерално, во овој период беа реализирани повеќе средби и состаноци на кои се дискутираше за начините на финансирање на локалната власт и можностите за нивно подобрување. Комисијата за следење на развојот на системот за финансирање на општините, каде ЗЕЛС има мнозински број членови, аргументирано застана на ставот дека е потребна функционална, а не институционална распределба на средствата од блок дотациите. Членовите на комисијата, освен што ги разгледуваа методологиите за распределба на приходите од ДДВ и на блок дотациите, имаа можност да се запознаат и со анализите од Ревизијата на успешност – Ефективност на мерките и активностите во функција на реализација на пренесените надлежности кои се финансираат со средства од блок дотации.

Во јули, Управниот одбор на ЗЕЛС ја одржа осумнаесеттата седница, на која го разгледа предлогот на Министерството за финансии за унапредување на процесот на фискалната децентрализација и зголемување на финансиската автономија на општините, а беа изнесени и залажбите за потребата од јасно утврдени критериуми за децентрализација на културните институции. На седницата беа донесени заклучоци кои кореспондираат со досегашните систематизирани ставови на ЗЕЛС околу финансирањето на локалната власт. Беше изнесено дека предлогот од МФ не соодветствува на потребите и дека воопшто не треба да се намали сумата што некои од општините би ја добиле со промена на процентот, односно дека основната формула би требало да предвиди поделбата на ДДВ да не биде помала од сегашната вредност, односно 4,5 %, а остатокот од зголемувањето може да се користи за двата предложени фонда.

Во текот на јули, ЗЕЛС ја организираше конференцијата со која се одбележа двегодишниот период на активностите од проектот „Кон родово одговорни општини: зајакнување на општинските капацитети за родови политики и родово одговорен буџет", што го спроведува со поддршка на UN Women, Скопје. Во рамките на овој проект беше реализирана и посета на Општина Бар, Црна Гора, каде што темата на размена на искуства гласеше „Поддршка на женското претприемништво".

Во овој период, пред Работната група на проектот „Управување со отпад од пакување од стакло во Западен Балкан" беа презентирани досега постигнатите резултати, утврдените предизвици, како и предлог-методологијата за следење на процесот на собирање на стакло од амбалажа. Не изостана реализацијата и на активностите од проектот „Зајакнување на локалните капацитети за спроведување на Агендата 2030 и принципот Никој да не биде изоставен", каде досега, 24 претставници од општините се стекнаа со сертификати за примена на пристапи за испорака на социјални услуги.

Подетално за овие и за другите активности реализирани во јули 2021 година, ќе прочитате во овој број на Гласило на ЗЕЛС.

Со почит,

Душица Перишиќ,
извршен директор на ЗЕЛС

Të nderuar,

Kuvendi Gjeneral i BNJVL-së, në seancën e tetë që u mbajt përmes platformës elektronike për komunikime, miratoi dokumentet përfundimtare nga puna financiare e BNJVL-së për vitin 2020. Mendim pozitiv për këto raporte financiare, dha edhe Bordi mbikëqyrës i BNJVL-së.

Kryesisht, në këtë periudhë u realizuan më shumë takime dhe mbledhje në të cilat u diskutua mbi mënyrat e financimit të pushteteve lokale dhe mundësitë për përmirësimin e tyre. Komisioni për ndjekje të zhvillimit të sistemit të financimit të komunave, ku BNJVL ka shumicën e numrit të anëtarëve në këtë trup, mbajtën qëndrimin e argumentuar se është e nevojshme shpërndarja funksionale e jo institucionale e mjeteve nga bllok dotacionet. Ata përveç që i shqyrtuan metodologjitë: për shpërndarjen e TVSH-së dhe të bllok dotacioneve, patën mundësi të informohen edhe mbi analizat nga Revizioni i suksesit – Efektiviteti i masave dhe aktiviteteve në funksion të realizimit të kompetencave të transferuara të cilat financohen me mjetet nga bllok dotacionet.

Në muajin korrik, Bordi drejtues i BNJVL-së mbajti seancën e tetëmbëdhjetë, në të cilën u shqyrtua propozimi i Ministrisë për financa për avancimin e procesit të decentralizimit fiskal dhe rritjen e autonomisë financiare të komunave, ndërsa u parashtruan edhe përpjekjet për nevojën e kritereve të përcaktuara qartë për decentralizimin e institucioneve kulturore. Në seancë u miratuan konkluzionet të cilat korrespondojnë me qëndrimet e sistematizuara të deritanishme të BNJVL-së në pjesën e financimit të pushtetit lokal. U përmend se propozimi i MF nuk korrespondon me nevojat dhe se aspak nuk duhet të zvogëlohet shuma që disa prej komunave do t'a fitonin me ndryshimin e përqindjes, respektivisht se formula kryesore do të duhej të parashikojë ndarja e TVSH-së të mos jetë më e vogël se vlera e deritanishme, respektivisht 4.5%, nga pjesa e mbetur e rritjes që të mund të shfrytëzohet për dy fondet e propozuara.

Gjatë muajit korrik, BNJVL organizoi konferencë me të cilën do të shënohet periudha dyvjeçare e aktiviteteve të projektit „Drejt komunave përgjegjëse për barazi gjinore: përforcim i kapaciteteve komunale për politika gjinore dhe buxhetim përgjegjës për barazi gjinore", që zbatohet me përkrahjen e UN Women, Shkup. Në kuadër të këtij Projekti u realizuan edhe takimi i komunës së Tivarit, Mal i Zi, ku tema e shkëmbimit të përvojave titullohej „Përkrahja e sipërmarrësisë në udhëheqje të femrave".

Në këtë periudhë, para Grupit punues të Projektit „Menaxhim me mbeturinat me ambalazh qelqi në Ballkanin Perëndimor" u prezantuan rezultatet e arritura deri më tani, sfidat e përcaktuara si dhe Propozim-Metodologjia për ndjekjen e procesit të grumbullimit të ambalazhit të qelqit. Nuk mungoi as realizimi i aktiviteteve të Projektit „Përforcim i kapaciteteve lokale për zbatimin e Agjendës 2030 dhe parimin Askush të mos ngelet i anashkaluar", ku deri më tani 24 përfaqësues të komunave morrën certifikata për zbatimin e qasjeve për dërgesë të shërbimeve sociale.

Më detajisht për këto dhe aktivitete tjera të realizuara në muajin korrin, 2021, do të leconi në këtë numër të Gazetës së BNJVL-së.

Me respekt,

Dushica Perishiq
Drejtor ekzekutiv i BNJVL-së

ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
тел. +389 (0) 2 30 99 033, факс: +389 (0) 2 30 61 994
ул. Копенхагенска бр. 5, п.фах 32,
1000 Скопје, Република Северна Македонија
Извршен директор на ЗЕЛС:
Душица Перишиќ
Заменик извршен директор на ЗЕЛС:
Ардита Дема-Мехмети
Подготвила:
Весна Арсовска-Динковска
Превод: Арта Абази
Лекторирал: Валентина Великова
Дизајн и подготовка и печатење: Европа 92

BASHKËSIA E NJËSIVE TË VETËQEVERISJES LOKALE TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT
tel. +389 (0) 2 30 99 033, faks: +389 (0)2 30 61 994
rr. „Kopenhagenska" nr. 5, F.P. 32,
1000 Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut
Drejtor ekzekutiv i BNJVL-së:
Dushica Perishiq
Zëvendes drejtor ekzekutiv i BNJVL-së:
Ardita Dema - Mehmeti
Përgatiti:
Vesna Arsovska - Dinkovska
Përkthim: Arta Abazi
Lektoron: Valentina Velikova
Dizajnim dhe përgatitje shtyp: Evropa 92

ПОТРЕБНА Е ФУНКЦИОНАЛНА, А НЕ ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАСПРЕДЕЛБА НА СРЕДСТВАТА ОД БЛОК ДОТАЦИИТЕ – СТАВ НА ПРЕТСТАВНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА ВЛАСТ ОД КОМИСИЈАТА ЗА СЛЕДЕЊЕ НА РАЗВОЈОТ НА СИСТЕМОТ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ОПШТИНИТЕ

Комисијата за следење на развојот на системот на финансирање на општините, во чиј состав мнозинството се претставници од ЗЕЛС и членови на Комисијата за финансирање при ЗЕЛС, на 21 јуни 2021 година, преку електронска платформа за комуникации, ја одржа 40-тата седница. Присутните ги разгледаа и ги усвоија предлог-уредбите за: методологијата за распределба на приходите од данокот на додадена вредност (ДДВ) по општини за 2022 година и методологијата за утврдување на критериуми за распределба на блок дотации од областа на културата за истата година. На дневен ред беше поставен и нацрт-извештајот од Ревизијата на успешност – ефективност на мерките и активностите во функција на реализација на пренесените надлежности кои се финансираат со средства од блок дотации, а се дискутираше и за другите предизвици на локалните власти околу нивното финансирање.

Методологијата за распределба на блок дотациите во културата, спорна за општините

Во однос на Уредбата за методологијата за распределба на приходите од ДДВ за 2022 година беше посочено дека и покрај најавите за зголемување на процентот од зафаќањето од ДДВ, тој и натаму ќе изнесува 4,5 %, од просекот на наплатениот ДДВ од претходната фискална година. Присутните ја усвоија Уредбата, а потоа продолжија со дискусија за Уредбата за блок дотациите од областа на културата. Беше посочено дека и во оваа Уредба нема никакви промени, односно распределбата на средствата ќе се врши според бројот на вработени во локалните установи во областа од културата; а трошоците за реализирање на дејности според вкупната површина на објектите во кои се сместени локалните установи и реализирање на дејностите од областа на културата. Претставниците од локалната власт посочија дека оваа методологија е спорна. Заложбата на ЗЕЛС, во подолг период, е да се спроведува функционална, а не институционална децентрализација, бидејќи општините каде што нема институции од областа на културата, речиси и не добиваат никакви средства за оваа намена, особено доколку проектите со кои конкурираат во Министерството за култура не им се прифатени. Исто така, беше посочено дека од започнувањето на децентрализацијата, бројот на вработени во локалните културни институции во континуитет се намалува (пензионирање, смрт, ново

ËSHTË E NEVOJSHME SHPËRNDARJE FUNKSIONALE, E JO INSTITUCIONALE E MJETEVE NGA BLLOK DOTACIONET – QËNDRIM I PËRFAQËSUESVE TË PUSHTETIT LOKAL NGA KOMISIONI PËR NDJEKJE TË ZHVILLIMIT TË SISTEMIT TË FINANCIMIT TË KOMUNAVE

Komisioni për ndjekje të sistemit të financimit të komunave në përbërjen e të cilit pjesa më e madhe janë përfaqësues të BNJVL-së dhe anëtarë të Komisionit për financim në kuadër të BNJVL-së, më 21 qershor, 2021, përmes platformës elektronike për komunikim e mbajtën seancën e 40-të. Të pranishmit shqyrtuan dhe miratuan propozim-rregulloret për ndarjen e të hyrave nga tatimi i vlerës së shtuar (TVSH) në komunat për vitin 2022 dhe metodologjia për përcaktimin e kritereve për shpërndarjen e bllok dotacioneve të kulturës për vitin e njëjtë. Në rend dire u vendos edhe projekt-raporti nga Revizioni i suksesit – Efektiviteti i masave dhe aktivitetet në funksion të realizimit të kompetencave të cilat financohen me mjete nga bllok dotacionet, ndërsa diskutohet edhe për sfida tjera të pushteteve lokale në pjesën e financimit të tyre.

Metodologjia për shpërndarjen e bllok dotacioneve në kulturë është e kontestueshme për komunat

Lidhur me Rregulloren për metodologjinë për shpërndarjen e të hyrave të TVSG për vitin 2022, u përmend se edhe krahas lajmërimeve për rritjen e përqindjes së TVSH-së për vitin 2022, e njëjta edhe mëtej do të përmbajë 4,5%, nga mesatarja e TVSH-së së arkëtuar nga viti paraprak fiskal. Të pranishmit miratuan këtë Rregullore, ndërsa propozuan me diskutim për Rregulloren për bllok dotacionet nga lëmia e kulturës. U përmend se edhe në këtë Rregullore nuk ka asnjë ndryshim, respektivisht shpërndarja e mjeteve do të kryhet sipas numrit të të punësuarve në institucionet lokale në lëminë e kulturës; shpenzime për realizimin e veprimeve sipas sipërfaqes së përgjithshme të objekteve në të cilat janë vendosur institucionet dhe realizimi i veprimtarisë nga lëmia e kulturës. Përfaqësuesit e pushtetit lokal përmendën se kjo metodologji është mjaft e kontestueshme. Përpjekjet e BNJVL-së në një periudhë më të gjatë është të zbatohet decentralizim funksional, e jo institucional, pasi që komunat ku nuk ka institucione nga lëmia e kulturës, pothuajse nuk marrin asnjë lloj mjetesh për këtë dedikim, veçanërisht përderisa projektet me të cilat konkurrojnë në Ministrinë për kulturë, nuk u janë pranuar. Gjithashtu u përmend nga fillimi i decentralizimit, numri i të punësuarve në institucionet lokale kulturore në vazhdimësi zvogëlohet (pensionimi, vdekja, vend i ri i punës) pasi që Ministria nuk

работно место) бидејќи Министерството не дава дозвола за нови вработувања. Тоа е потврдено и со конкретни извештаи. Беше побарано да се обезбеди информација колку биле блок дотациите во 2005 година, наспроти предвидените за 2022 година во оваа област и беше посочено дека би било правично кога во формулата би се ставил бројот на вработени на денот на преземањето на надлежностите, во 2005 година. Беше договорено Комисијата да испрати мислење до Министерството за култура и до Владата на РСМ за посочените предизвици и понудените предлози.

Распределбата на блок дотациите во најголем дел оди за плати на вработените – утврдено во Ревизијата

На седницата, претставникот од Министерството за финансии ги изнесе главните забелешки од нацрт-извештајот од Ревизијата за успешност, односно од направената ревизија во делот на распределбата на блок дотациите за детска заштита, заштита на стари лица, основно и средно образование и култура. Претседателот на Комисијата, Аце Коцевски, градоначалник на општина Велес, резимираше дека извештајот на Ревизијата е темелен, со добри забелешки и препораки и од него можат да се извлечат поуки за тоа што може да се бара од централната власт.

Ревизорскиот завод констатира дека дотацијата, посебно во основното образование, се користи исклучиво за плати на вработените, иако бројот на ученици се намалува. Препорака е да се преземат активности за испитување на постојните критериуми за распределба на блок дотацијата во основното образование и рационализација на мрежата на училишта за секоја општина. Слична е состојбата и со распределбата на средствата во средното образование. Потенцирано е дека претходните години, се јавува недостиг на финансиски средства, посебно во делот на превозот, имајќи предвид дека средното образование е задолжително. Потенцирана е позитивната измена на Законот, којшто дозволува општините да го користат јавниот превоз. Исто така, поставено е прашањето за недоволното учество на претставници од општините во Комисијата за објавување на конкурсот за упис во средното образование. Потенцирано е дека трошоците за функционирање на ученичките домови не се влезени како средства во блок дотацијата, но и дека има ученички домови што не се префрлени на локално ниво. Кај блок дотациите кај детската и социјалната заштита, нема повратна информација за ефектот од направените измени. Потенциран е проблемот за градинките што имаат поголем капацитет, но помал број на деца. Кај домовите за стари лица, средствата од блок дотацијата во најголем дел се трошат за плати на вработените, каде е потенцирана потребата од нови вработувања, но и дека има поголем број на корисници во домовите. Има четири домови за стари лица коишто покриваат поголемо подрачје, меѓутоа најголем број од средствата се обезбедуваат преку самофинансирање или партиципација на корисниците.

Во подготовка е нов закон за култура

Во делот на културата, ревизијата ги потврди ставовите на ЗЕЛС за потребата функционално, наместо институционално финансирање, во насока на обезбедување на еднаква достапност на културата на сите граѓани. Потенцирано е дека 100 % од средствата коишто се доделуваат како блок дотација во културата,

jep leje për punësime të reja. Kjo është përcaktuar edhe me raportet më konkrete. U kërkua të sigurohet informacion sa kanë qenë dotacionet në vitin 2005, krahas atyre që janë parashikuar në vitin 2022, në këtë lëmi dhe u përmend se nuk do të ishte e drejtë kur në formulë do të vendosnin numrin e të punësuarve ditën e ndërmarrjes së kompetencave në vitin 2005. U dakordua që Komisioni të dërgojë mendime në Ministrinë për kulturë dhe në Qeverinë e RMV për sfidat me të cilat ballafaqohen dhe propozimet e ofruara.

Shpërndarja e bllok dotacioneve në pjesë më të madhe shkon për pagesën e rrogave të të punësuarve – të përcaktuara në Revizion

Në seancë përfaqësuesi i Ministrisë për financa paraqiti vërejtjet nga projekt-plani nga Revizioni për sukses respektivisht nga revizioni në pjesën e shpërndarjes së bllok dotacioneve për mbrojtjen e fëmijëve, mbrojtjen e personave të moshuar, arsimin fillor dhe të mesëm dhe kulturën. Kryetari i komisionit, Ace Kocevski, kryetar i komunës së Velesit, bëri rezyme se raporti i Revizionit është bazik, me vërejtje dhe rekomandime të mira nga ai mund të tërhiqen mësime për atë çka mund të kërkohet nga pushteti qëndror.

Enti për Revizion konkludon se dotacioni, veçanërisht në arsimin fillor, përdoret ekskluzivisht për pagat e stafit, megjithëse numri i nxënësve po zvogëlohet. Rekomandohet të ndërmerren aktivitete për shqyrtimin e kritereve ekzistuese për shpërndarjen e bllok dotacioneve në arsimin fillor dhe racionalizimin e rrjetit shkollor për secilën komunë. Situata është e ngjashme me shpërndarjen e fondeve në arsimin e mesëm. Theksohet se në vitet e mëparshme, ka mungesë të mjeteve financiare, veçanërisht në fushën e transportit, duke qenë se arsimi i mesëm është i detyrueshëm. Theksohet ndryshimi pozitiv i Ligjit që lejon komunat të përdorin transportin publik. Pyetja u ngrit gjithashtu rreth pjesëmarrjes së pamjaftueshme të përfaqësuesve nga komunat në Komisionin për shpalljen e konkursit për regjistrim në arsimin e mesëm. Theksohet që shpenzimet për funksionimin e konvikteve nuk përfshihen si mjete në bllok dotacionet, por gjithashtu se ka konvikte që nuk transferohen në nivelin lokal. Në rastin e bllok dotacioneve në mbrojtjen e fëmijëve dhe ato sociale, nuk ka asnjë reagim mbi efektin e ndryshimeve të bëra. Theksohet problemi i kopshteve që kanë një kapacitet më të madh, por një numër më të vogël të fëmijëve. Në shtëpitë e personave të moshuarve, mjetet nga bllok dotacioni janë shpenzuar kryesisht për rrogat e punonjësve, ku theksohet nevoja për punësime të reja, por gjithashtu që ka një numër më të madh të përdoruesve në shtëpi. Ekzistojnë katër shtëpi pleqsh që mbulojnë një rajon më të gjërë, por shumica e fondeve sigurohen përmes vetë-financimit ose participimit të përdoruesve.

Në fazë përgatitore është hartimi i Ligjit të ri për kulturë

Në fushën e kulturës, revizioni konfirmoi pikëpamjet e BNJVL-së për nevojën e funksionimit, në vend të fondeve institucionale, për të siguruar qasje të barabartë në kulturë të të gjithë qytetarëve. Theksohet se 100% e fondeve që ndahen si një bllok dotacion në kulturë janë caktuar për pagat dhe se është e nevojshme të transferohen një

се издвојуваат за плати и дека е неопходно голем дел од културните установи да се префрлат на локално ниво за нивно понепосредно менаџирање од општината. Посочено беше дека во подготовка е нов закон за култура.

Интензивно се работи на ревидирање на формулите во основното и во средното образование

Претставникот од Министерството за образование и наука дополни дека во средното образование треба да се обрне внимание на отворање на струки коишто се потребни на пазарот на трудот. Таа информираше дека со поддршка на УНИЦЕФ, во основното и во средното образование интензивно се работи на ревидирање на формулите, односно веќе е предложена нова формула. Во дискусија се вклучи и претставничката од Министерство за труд и социјална политика, која рече дека формулата за блок дотациите за труд и социјала е сменета во 2019 година, но, до сега, не се покажала како идеална, односно во сите општини блок дотациите не ги покриваат потребите за плати. Беше дополнето дека во врска со испразнетите работни места, оваа година добиле намалена блок дотација за 75 милиони денари, во однос на претходната година. Потреба од нови вработувања има, но со секоја согласност што се добива од МФ, се оди на штета на материјалните трошоци, затоа што нема нови средства. Во рамките на дневниот ред беше и точката за финансирање со наменските дотации за основно образование. Освен Општина Пласница, сите други општини се наоѓаат во втората фаза од децентрализацијата. Во однос на финансирањето на единиците на противпожарната заштита, ставот на ЗЕЛС е дека тоа треба да се регулира преку блок дотација, а не со наменска дотација, со цел да се обезбедат средства за подобрување на пожарникарската услуга и за замена на застарените возила. Од Министерството за финансии излегоа со став дека засега нема пари за овие издатоци.

Присутните посочија и на многу честата практика на општините, кои, за да го подобрат квалитетот на услугата, со свои средства преземаат капитални инвестирања во градинките или училиштата, па дури и изградба на нови објекти, а што законски е во надлежност на државата. Наспроти ова, кога со измената во Законот за дополнување на Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа им се даде право на општините да ги наменат вишоците од блок дотациите, освен долговите што ги имаат институциите, за активности што се од доменот на законските надлежности на единиците на локалната самоуправа, но со претходна согласност на Владата, беше укажано дека Владата, досега, (освен на Град Скопје) не им дала ваква согласност на општините.

pjesë e madhe e institucioneve kulturore në nivelin lokal për menaxhimin e tyre të drejtpërdrejtë nga komuna. U përmend se është duke u përgatitur një Ligj i ri për kulturën.

Në mënyrë intensive punohet në revidimin e formulave në arsimin fillor dhe të mesëm

Përfaqësuesi i Ministrisë për arsimit dhe shkencës shtoi se në arsimin e mesëm, vëmendja duhet t'i kushtohet hapjes së profesioneve që janë të nevojshme në tregun e punës. Ajo informoi se me mbështetjen e UNICEF, në arsimin fillor dhe të mesëm po punohet intensivisht në rishikimin e formulave, dmth një formulë e re tashmë është propozuar. Në diskutim u bashkua edhe përfaqësuesi i Ministrisë për punë dhe politikë sociale, në lidhje me formulën që u ndryshua në vitin 2019 dhe e cila deri më tani nuk është dëshmuar të jetë ideale, d.m.th. në të gjitha komunat bllok dotacionet nuk mbulojnë nevojat. U plotësua se lidhur me vendet e punës të zbrazura këtë vit, bllok dotacioni është zvogëluar për 75 milion krahasuar me vitin e kaluar. Ekziston nevoja për punësime të reja, por me çdo pajtueshmëri të marrë nga Ministria për financa, shkon në dëm të shpenzimeve materiale, sepse nuk ka mjete të reja. Gjithashtu në rendin e ditës ishte pika për financim me dotacione për dedikim të caktuara për arsimin fillor. Me përjashtim të Komunës së Plasnicës, të gjitha komunat e tjera janë në fazën e dytë të decentralizimit. Sa i përket financimit të njësive të mbrojtjes kundër zjarrit, qëndrimi i BNJVL-së është që ajo të rregullohet përmes një bllok dotacioni dhe jo me dotacion për dedikim, në mënyrë që të sigurojë mjete për përmirësimin e shërbimit të zjarrit dhe për zëvendësimin e automjeteve të vjetruara. Ministria e Financave deklaroi se tani për tani nuk ka para për këto shpenzime.

Të pranishmit përmendën edhe praktikën shumë të shpeshtë të komunave t'a përmirësojnë cilësinë e shërbimit, me mjetet e tyre të ndëmerren investime kapitale në kopshtet ose shkollat, si dhe ndërtimi i objekteve të reja, me ç'rast ligjërisht është kompetencë e shtetit. Kundrejt kësaj, kur me ndryshimin në Ligjin për plotësim të Ligjit për financim të njësive të vetëqeverisjes lokale, komuna u dha e drejta që teprica nga bllok donacionet, përveç borxheve që kanë institucionet, t'i dedikojnë për aktivitete të cilat janë në pjesën e kompetencave ligjore të njësive të vetëqeverisjes lokale, por me pajtueshmëri paraprake të Qeverisë, u përmend se kjo deri më tani (përveç Qytetit të Shkupit) nuk u ka dhënë pajtueshmëri komunave.

НАДЗОРНИОТ ОДБОР ДАДЕ ПОЗИТИВНО МИСЛЕЊЕ ЗА ФИНАНСИСКОТО РАБОТЕЊЕ НА ЗЕЛС

Надзорниот одбор на ЗЕЛС, на 23 јуни 2021 година, на платформата Зум ја одржа шестата седница на која ги разгледа и ги усвои сите значајни документи од финансиското работење на Заедницата за минатата, 2020 година; потоа Извештајот на реализираните активностите за истата година, како и ребалансот на Буџетот на ЗЕЛС за 2021 година.

Извршната директорка на ЗЕЛС, Душица Перишиќ, ја образложи Завршната сметка на ЗЕЛС за 2020 година со попрецизно прикажување на приходите и реализацијата на расходите. Беше укажано дека се бележи добра наплата на членарината од општините, што претставува индикатор за зголемување на самоодржливоста на организацијата. Расходниот дел се состои од трошоци за реализација на активностите поврзани со спроведување на услуги за: лобирање, одржување на електронските системи, за реализација на обуки за општинската администрација и за други настани и обврски. Присутните изразија задоволство од прикажаните резултати, особено од позитивното мислење што го даде независната ревизорска куќа за финансиското работење на ЗЕЛС. Надзорниот одбор позитивно се изјасни и за реализираните активности во минатата година, која во целиот свет, па и кај нас беше, обележана со пандемијата на ковид-19. Но, и во вакви услови, ЗЕЛС се приспособи и преку електронските платформи за комуникација обезбеди реализирање на седници на Генералното собрание, на Управниот одбор на ЗЕЛС и на другите тела на Заедницата, како и спроведување на обуки и заеднички проекти во полза на општините., По усвојувањето на горенаведените документи, Надзорниот одбор даде мислење до Генералното собрание истите документи да ги усвои на првата наредна седница.

Извршниот директор на ЗЕЛС го образложи и предлогот за усвојување на ребаланс на буџетот на ЗЕЛС за 2021. Со оглед на условите на пандемијата, претходниот буџет беше проектиран со акцент на заштеда на расходите и минимизирање на трошоците. На овој начин не се предвидени средства за реализирање на проекти за кои се сметаше дека во времето на планирање на буџетот нема да има технички можности за нивна реализација. Станува збор за активности што треба да се реализираат со други организации, па иако износот е многу мал, сепак е потребно да се изврши соодветна интервенција во буџетот на ЗЕЛС. Надзорниот одбор го усвои и овој предлог и тоа му го препорача и на Генералното собрание на ЗЕЛС.

BORDI MBIKËQYRËS DHA MENDIM POZITIV PËR PUNËN FINANCIARE TË BNJVL-SË

Bordi mbikëqyrës i BNJVL-së, më 23 qershor, 2021, përmes aplikacionit ZOOM mbajti seancën e gjashtë në të cilën i shqyrtoi dhe miratoi dokumentet e rëndësishme nga puna financiare e Bashkësisë për vitin 2020; pastaj Raportin e aktiviteteve të realizuara nga viti i njëjtë dhe rebalanci i Buxhetit të BNJVL-së për vitin 2021.

Drejtori ekzekutiv i BNJVL-së arsyetoi propozimin e dhënë. Duke pasur parasysh kushtet e pandemisë, buxheti paraprak u projektua me theksin e kursimit të të dalave dhe minimizimi i shpenzimeve. U përmend se vërehet pagesë e mirë e anëtarësimit nga komunat, që paraqet indikator për rritjen e vetë-qëndrueshmërisë së organizatës. Pjesa e të dalave përbëhet nga shpenzimet për realizimin e aktiviteteve lidhur me zbatimin e shërbimeve për: lobim, për qëndrueshmërinë e sistemeve elektronike, për realizimin e trajnimeve dhe për ngjarje dhe obligime tjera. Të pranishmit u shprehën të kënaqur nga rezultatet e treguara, veçanërisht nga mendimi pozitiv që ka dhënë shtëpia për auditim lidhur me punën financiare të BNJVL-së. Bordi mbikëqyrës pozitivisht u deklarua edhe lidhur me realizimin e aktiviteteve në vitin e kaluar, që në mbarë botën, edhe tek ne, u ballafaquam me pandeminë nga KOVID -19. Por, edhe në kushte të këtilla BNJVL, u përshtat edhe përmes platformave elektronike për komunikim, siguroi realizim të seancës së Kuvendit Gjeneral, të Bordit drejtues të BNJVL-së dhe të trupave tjerë të Bashkësisë, si dhe zbatimi i trajnimeve dhe projekteve të përbashkëta në dobi të komunave. Bordi mbikëqyrës pas miratimit të këtyre dokumenteve, dhe mendim për Kuvendin Gjeneral që t'i miratojë në seancën e ardhshme.

Drejtori ekzekutiv i BNJVL-së arsyetoi edhe propozimin për miratimin e rebalancit të buxhetit të BNJVL-së për vitin 2021. Duke pasur parasysh kushtet e pandemisë, buxheti u projektua me theks në kursimin e të dalave dhe minimizimin e shpenzimeve. Në këtë mënyrë nuk janë parashikuar mjetet për realizimin e projekteve për të cilat konsiderohej se në kohën e planifikimit të buxhetit nuk ka mundësi teknike që të realizohen. Bëhet fjalë që aktivitetet që duhet të realizohen me organizata tjera, edhe nëse shuma është shumë e vogël, megjithatë është e nevojshme të kryhet intervenim në buxhetin e BNJVL-së. Bordi mbikëqyrës miratoi këtë dokument dhe këtë propozim dhe të njëjtën i'a rekomandoi Kuvendit Gjeneral të BNJVL-së.

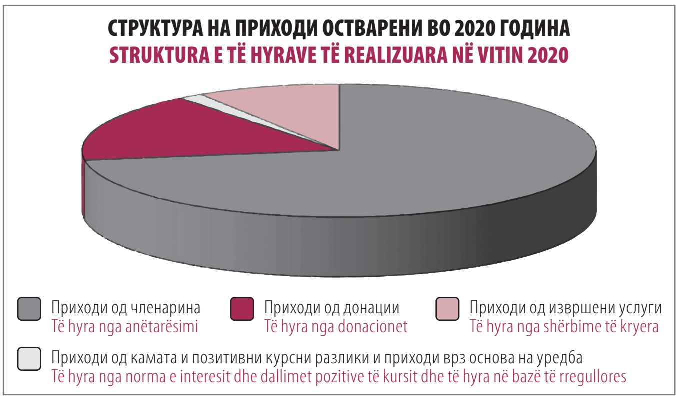

ПРЕЗЕНТИРАНИ РЕЗУЛТАТИТЕ ОД ДОСЕГАШНАТА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОЕКТОТ „УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД ОД ПАКУВАЊЕ ОД СТАКЛО ВО ЗАПАДЕН БАЛКАН“

Активностите во рамките на проектот „Управување со отпад од пакување од стакло во Западен Балкан“ што досега ги реализираа: ЗЕЛС, ПАКОМАК и ГИЗ заедно со експертите, веќе даваат и конкретни резултати и покрај предизвиците со пандемијата со ковид-19. Со цел да се направи пресек на постигнатото, утврдување на предизвиците и натамошно заемно координирање на активностите, на 25 јуни 2021 година, беше одржан вториот состанок на Работната група, составена од претставници од Министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП); од стопанските комори; од ГИЗ; експерти и претставници од шесте пилот-општини. Целта на Работната група е воспоставување дијалог од засегнатите страни во градењето пристап и политики заради создавање успешен, квалитетен, ефикасен и применлив модел за собирање и рециклирање стаклена амбалажа од страна на единиците на локалната самоуправа. На состанокот беше презентиран и претфиналниот текст на Методологија за следење на процесот на собирање на амбалажа од стакло во Р. С. Македонија, како и некои измени поврзани со новиот Предлог- закон за управување со отпад од пакување.

СИТЕ ВО ПРОЦЕСОТ СЕ БИТНИ

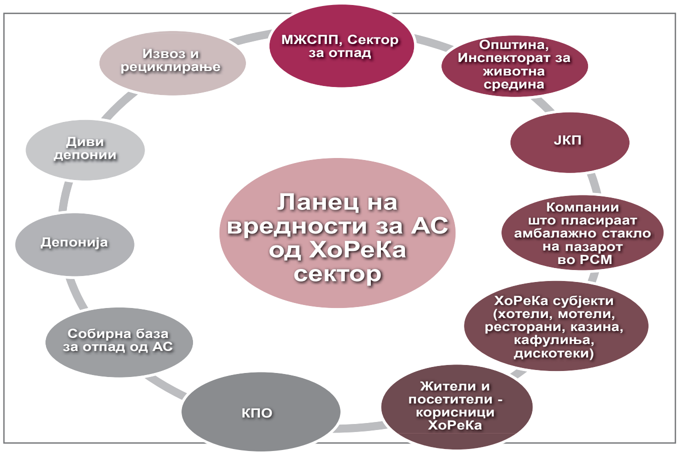

Експертите посочија дека стапката на собирање стакло од отпад во ЕУ-28 (2013) изнесува 74 %, со заложба до 2030 година да се зголеми на 90 %. Во нашата земја оваа стапка е значително пониска, а како причини се сметаат: недостиг на свест кај населението за селекција на отпад; недостиг на владини стимулативни програми за општините/градовите; лоша инфраструктура (постепено се подобрува); неликвидност на јавните комунални претпријатија; отсуство на систем за следење на собраниот отпад како основа за стратешки планирања; општата економска ситуација и друго.

Реализирани се подготовките за следење на процесот на собирање на стакло во сите шест ЕЛС

Во рамките на овој проект, активностите што се преземаат во пилот-општините: Илинден, Штип, Гевгелија, Битола, Тетово и Град Скопје (Аеродром и Гази Баба) се во насока на коригирање и надминување на дел од овие предизвици. За постигнување на целите на проектот, меѓу кои е и целта за зголемување од најмалку 20 % на собраните количини стаклена амбалажа (во споредба со 20219/2020 година), првенствено беа

U PREZANTUAN REZULTATET E REALIZIMIT TË DERITANISHËM TË PROJEKTIT „MENAXHIM ME MBETURINAT ME AMBALAZH TË QELQIT NË BALLKANIN PERËNDIMOR“

Aktivitetet në kuadër të projektit „Menaxhim me mbeturinat me paketim të qelqit në Ballkanin Perëndimor“ që i realizuan deri më tani BNJVL, PAKOMAK dhe GIZ së bashku me ekspertët, tashmë japin edhe rezultate konkrete edhe krahas sfidave nga pandemia me KOVID-19. Me qëllim që të bëhet një pasqyrë e të arriturës, përcaktimi i sfidave dhe koordinimi i mëtejmë i ndërsjellë i aktiviteteve, më 25 qershor, 2021, u mbajt mbledhja e dytë e Grupit punues, të përbërë nga përfaqësuesit e Ministrisë për mjedis jetësor dhe planifikim hapësinor (MMJPH); nga odat ekonomike; nga GIZ; ekspertët dhe përfaqësuesit e gjashtë pilot-komunave. Qëllimi i Grupit punues është vendosja e dialogut nga palët e tanguara në ndërtimin e qasjes dhe politikave për shkak të krijimit të modelit të suksesshëm, cilësor, efikas e të zbatueshëm për mbledhjen dhe riciklimin e ambalazhit të qelqit nga ana e njësive të vetëqeverisjes lokale. Në mbledhje u prezantua edhe teksti para-final i Metodologjisë për ndjekjen e procesit të mbledhjes së qelqit me ambalazh, si dhe disa ndryshime lidhur me Propozim-Ligjin e ri për menaxhim me mbeturinat e paketuara.

Ekspertët përmendën se shkalla e mbledhjes së mbeturinave të qelqit në BE-28 (2013) përmban 74%, me përpjekje që deri më 2030 të rritet për 90 %. Në vendin tonë kjo shkallë është dukshëm më e ulët, ndërsa si arsye konsiderohen: mungesa e vetëdijes për selektim te popullata; mungesa e programeve simulative qeveritare për komunat/qytetet; infrastruktura e keqe (përmirësohet gradualisht); ndërmarrjet komunale publike nuk janë mjaft likuide; mungesa e një sistemi për ndjekje të mbeturinave të mbledhura si bazë e planifikimit strategjik; gjendja e përgjithshme ekonomike etj.

U realizuan përgatitjet për ndjekjen e procesit të mbledhjes së qelqit në të gjitha gjashtë NJVL

Prandaj në kuadër të këtij Projekti, aktivitetet e ndërmarra në pilot - komunat: Ilinden, Shtip, Gjevgjeli, Manastir, Tetovë dhe Qytetin e Shkupit (Aerodrom dhe Gazi Baba) kanë për qëllim korrigjimin dhe tejkalimin e disa prej këtyre sfidave. Për të arritur qëllimet e Projektit, përfshirë qëllimin për të rritur me të paktën 20% sasitë e grumbulluara të ambalazhit të qelqit (krahasuar me 20219/2020), fillimisht

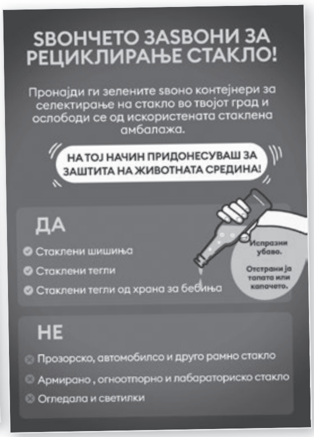

реализирани подготовките за определување на постојната состојба, како појдовна точка за споредба на резултатите. Исто така, во петте единици на локална самоуправа (ЕЛС), поставена е и соодветна инфраструктура на контејнери за рециклажа на отпад од стакло, односно беа донирани 320 зелени контејнери во рамките на проектот, кои ја надополнуваат вкупната бројка заедно со веќе поставените, од периодот пред 2020 година. Во соработка со ЈКП и ЕЛС, мапирани се постојните локации на „игло контејнерите" за стакло; идентификувани се реалните потреби за целосна покриеност; изработени се листи со точни локации и предлог микролокации; подготвени се листи за попрецизно следење на процесот на собирање, кои ќе се применуваат во 2021/22 година и реализирани се обуки за собирачите и клучните лица во ЈКП и ЕЛС за нивно пополнување и за следење на целиот процес на собирање на стаклена амбалажа. Собраните количини ќе се следат во ексел-табели и врз основа на тоа ќе се препорачува поместување или преместување на контејнерите за да се постигне оптимална покриеност и расположливост, и потоа ќе се развијат студии на случај, кои понатаму би служеле како добра практика за примена на системот од страна на другите општини.

Следува втората фаза од подигањето на свеста на граѓаните, што ќе биде фокусирана на локално ниво

На состанокот се говореше и за реализацијата на претфазата на регионалната медиумска кампања за подигање на свеста кај населението за рециклирање на отпад од стаклена амбалажа. Одржана е регионална конференција на сите пилот-општини; проектот е претставен пред медиумите; објавени се поголем број тематски текстови за целите на проектот и важноста за рециклирањето на стаклото; обезбедени се постери приспособени за секоја општина и доставени до општините; изработени се и поставени се налепници на контејнерите; изработени се повеќе инфографики за поставување на социјалните медиуми; изработен е анимиран филм за проектот во подолга и пократка верзија и обезбеден е титлуван превод на албански јазик; подготвени се и изработени голем број на информативни флаери. Следува втората фаза од подигањето на свеста на граѓаните, што ќе биде фокусирана на локално ниво. Низ сет активности, општините ќе ги информираат граѓаните каде треба да ја депонираат селектираната стаклена амбалажа; да ги мотивираат селектирањето да го прифатат како дел од културното и современо живеење што е во полза на целата заедница; да организираат поголем број јавни настани; да обезбедат соработка со локалните медиуми и редовна комуникација со граѓаните преку социјалните мрежи; да ги поставуваат информативните графики на социјалните медиуми и на веб-страницата на општината и да ги дистрибуираат отпечатените флаери преку комуналните претпријатија или да ги постават во повеќе фреквентни објекти во општините.

u realizuan përgatitjet për të përcaktuar situatën aktuale, si një pikënisje për krahasimin e rezultateteve. Gjithashtu, në pesë njësitë e vetëqeverisjes lokale (NJVL), është instaluar një infrastrukturë e përshtatshme e kontejnerëve për riciklimin e mbeturinave të qelqit, dmth. 320 kontejnerë të gjelbër u donuan në kuadër Projektit, të cilat plotësojnë numrin e përgjithshëm së bashku me ato të instaluara tashmë , nga periudha para vitit 2020. Në bashkëpunim me NPK dhe NJVL, janë hartëzuar vendet ekzistuese të „kontejnerëve ilgo" për qelq; janë identifikuar nevojat reale për mbulim të plotë; listat e lokacioneve të sakta dhe janë përgatitur mikro-lokacionet e propozuara; Janë përgatitur listat për monitorim më të saktë të procesit të grumbullimit, të cilat do të aplikohen në vitin 2021/22, dhe janë realizuar trajnime për mbledhësit dhe personat kryesorë në NPK dhe NJVL për plotësimin e tyre dhe për monitorimin e të gjithë procesit të mbledhjes së paketimit të qelqit. Sasitë e grumbulluara do të monitorohen në tabelat e Excel dhe në bazë të kësaj do të rekomandohet lëvizja ose zhvendosja e kontejnerëve në mënyrë që të arrihet mbulimi dhe disponueshmëria optimale dhe më pas do të zhvillohen studimet në rast, të cilat do të shërbenin më tej si një praktikë e mirë për aplikim të sistemit nga komunat tjera.

Vijon faza e dytë e ngritjes së vetëdijes së qytetarëve, që do fokusohet në nivel lokal

Në takim u diskutua edhe për realizimin e para-fazës së fushatës së mediave rajonale për ndërgjegjësimin e popullatës për riciklimin e mbeturinave të ambalazhit të qelqit. U mbajt një konferencë rajonale e të gjitha pilot-komunave; Projekti u prezantua në media; një numër i teksteve tematike janë botuar mbi objektivat e projektit dhe rëndësinë e riciklimit të qelqit; posterët e përshtatur për secilën komunë dhe të njëjtat të sigurohen dhe u dorëzohen komunave; janë përgatitur dhe vendosur etiketat në kontejnerë; janë realizuar më shumë infografikë për vendosjen e tyre në mediat sociale; është realizuar një film i animuar për projektin në një version më të gjatë dhe më të shkurtër dhe u sigurua një përkthim i titrave në gjuhën shqipe; janë përgatitur një numër i madh i fletushkave për informacion. Vijon faza e dytë e ndërgjegjësimit të qytetarëve, e cila do të fokusohet në nivelin lokal. Përmes një sërë aktivitetesh, komunat do t'i informojnë qytetarët se ku duhet të deponojnë paketimin e selektuar të ambalazhit të qelqit; për të motivuar dhe nxitur selektimin t'a pranojnë si pjesë e një jete kulturore dhe bashkëkohore që është në dobi të të gjithë bashkësisë; për të organizuar një numër ngjarjesh publike; të sigurojë bashkëpunim me mediat lokale dhe komunikim të rregullt me qytetarët përmes rrjeteve sociale; të vendosin grafikët informativë në mediat sociale dhe në faqen e internetit të komunës dhe fletushkat e shtypura t'i distribuojnë përmes ndërmarrjeve komunale ose t'i vendosin ato në objekte më shpesh të frekuentuara të komunës.

Презентиран е претфиналниот текст на Методологијата за следење на процесот на собирање на амбалажа од стакло во Р. С. Македонија

На состанокот, експертите информираа дека во завршна фаза е и Извештајот со анализи за процесот на собирање на стакло од амбалажа во пилот-општините од нашата земја. Тие го презентираа и претфиналниот текст на Методологијата за следење на процесот на собирање на амбалажа од стакло во Р. С. Македонија. Беше посочено дека се предвидени два канала на собирање: населението (градско, приградско и рурално подрачје) и секторот ХОРЕКА. Методологија има повеќе цели меѓу кои: значително зголемување на количината на собран отпад од стакло за најмалку 20 % во споредба со 20219/2020 година; оптимизација на бројот и распоредот на контејнери за собирање на стакло; одредување на најефикасни рути за собирање на отпад од стакло: рационализација на динамиката/фреквенцијата на маршрутата за собирање стакло по зони (урбани, приградски, рурални и ХОРЕКА); минимизирање на трошоците за 1 кг собрано стакло по зони; обезбедување на прецизни и ажурирани податоци за собраниот отпад; континуирана контрола и брзи корективни мерки за оптимизација на собирањето на стакло и други.

Заедницата на единиците на локалната самоуправа (ЗЕЛС) во Република Северна Македонија во соработка со Германското друштво за интернационална соработка (ГИЗ) е партнер во имплементацијата на проектот „Управување со отпад од пакување од стакло во Западен Балкан“, финансиран од Сојузното министерство за економска соработка и развој на Германија (BMZ) и компанијата ПАКОМАК (Македонија), во рамките на Програмата за соработка со бизнис-секторот develoPPP.de.

U prezantua teksti para-final i Metodologjise per ndjekjen e procesit te grumbullimit te ambalazhit te qelqit në R, e Maqedonisë së Veriut

Në mbledhje, ekspertët informuan se në fazë përfundimtare është edhe Raporti me analiza mbi procesin e grumbullimit të ambalazhit të qelqit në pilot - komunat e vendit tonë. Ata gjithashtu prezantuan tekstin para-final të Metodologjisë për ndjekjen e procesit të grumbullimit të ambalazhit të qelqit. U theksua se janë parashikuar dy kanale të grumbullimit: popullata (zonat urbane, periferike dhe rurale) dhe sektori HoReKa. Metodologjia ka më shumë qëllime, midis të cilave: rritje të konsiderueshme të sasisë së mbeturinave të grumbulluara të qelqit me të paktën 20% në krahasim me 20219/2020; optimizimi i numrit dhe rregullimit të kontejnerëve për grumbullimin e qelqit; përcaktimi i rutave më efikase për grumbullimin e mbeturinave të qelqit: racionalizimi i dinamikës/ frekuencës së rrugës për grumbullimin e qelqit sipas zonave (urbane, periferike, rurale dhe HoReKa); minimizimi i shpenzimeve për 1 kg qelq të grumbulluar për zonë; sigurimi i të dhënave të sakta dhe të përditësuara për mbeturinat e grumbulluara; kontroll i vazhdueshëm dhe masa të shpejta korrigjuese për të optimizuar grumbullimin e qelqit dhe tjera.

Bashkësia e njësive të vetëqeverisjes lokale të Republikës së Maqedonisë së Veriut (BNJVL) në bashkëpunim me Shoqërinë Gjermane për bashkëpunim internacional (GIZ) është partner në implementimin e projektit „Menaxhim me mbeturinat me paketim të qelqit në Ballkanin Perëndimor“, të financuar nga Ministria Federale për bashkëpunim ekonomik dhe zhvillim të Gjermanisë (BMZ) dhe kompania PAKOMAK (Maqedoni), në kuadër të programit për bashkëpunim me sektorin e biznesit develoPPP.de.

КОНФЕРЕНЦИЈА ВО ОРГАНИЗАЦИЈА НА ЗЕЛС – „ФОРУМ НА ОПШТИНСКА ПРАКТИКА: КОН РОДОВО ОДГОВОРНИ ОПШТИНИ“

„Форум на општинска практика: Кон родово одговорни општини“ беше темата на конференцијата што се одржи на 25 јуни 2021 година, во Скопје во организација на ЗЕЛС. Со овој настан беше заокружен двегодишниот период на реализација на активностите од проектот „Кон родово одговорни општини: зајакнување на општинските капацитети за родови политики и родово одговорен буџет“, што го реализира ЗЕЛС, со поддршка на UN Women, Скопје, а кој е финансиран од Швајцарската агенција за развој и соработка (СДЦ) и Шведската агенција за меѓународна соработка и развој (СИДА).

ЗЕЛС со клучна улога во градењето на капацитетите на локалните власти за креирање и имплементирање на родови политики и родово одговорно буџетирање

Градоначалнички и градоначалници, советнички и советници од лоби-групата за родова еднаквост при ЗЕЛС, како и координатори и координаторки за родова еднаквост од општините дискутираа за предизвиците со кои се соочува локалната власт во градењето на административните капацитети и во креирањето и имплементирањето на родовите политики во различни сегменти од општинските надлежности.

Присутните ги поздрави извршната директорка на ЗЕЛС, Душица Перишиќ, која говореше за клучната улога на Заедницата во градењето на капацитетите на локалните власти за креирање и имплементирање на родови политики и родово одговорно буџетирање. Таа посочи дека во изминатиот период активностите генерално се темелат на претходно утврдената Стратегија за родова еднаквост на ЗЕЛС (2018 -2030),

KONFERENCË NË ORGANIZIM TË BNJVL-SË - „FORUM I PRAKTIKAVE KOMUNALE: DREJT KOMUNAVE PËRGJEGJËSE PËR BARAZI GJINORE“

„Forum i praktikave komunale: Drejt komunave përgjegjëse për barazi gjinore“ ishte tema e konferencës që u mbajt më 25 qershor, 2021, në Shkup në organizim të BNJVL-së. Me këtë ngjarje u rrumbullakësua periudha dyvjeçare e realizimit të aktiviteteve nga projekti „Drejt komunave përgjegjëse për barazi gjinore: përforcim i kapaciteteve komunave për politikat gjinore dhe buxheti përgjegjës për barazi gjinore“, që e realizoi BNJVL me përkrahjen e UN Women, Shkup, ndërsa i cili financohet nga Agjensioni Zviceran për zhvillim dhe bashkëpunim (SDC) dhe Agjensioni Suedez për bashkëpunim ndërkombëtar dhe zhvillim - Sida.

BNJVL me rol kyç në ndërtimin e kapaciteteve të pushteteve lokale për krijimin dhe implementimin e politikave gjinore dhe buxheteve përgjegjëse për barazi gjinore

Kryetaret dhe kryetarët, këshilltaret dhe këshilltarët e Grupit për lobim për barazi gjinore në kuadër të BNJVL-së, si dhe koordinatorët dhe koordinatoret për barazi gjinore nga komunat diskutuan për sfidat me të cilat ballafaqohet pushteti lokal në ndërtimin e kapaciteteve administrative dhe në krijimin e implementimit të politikave gjinore në segmente të ndryshme në kompetencë të komunës.

Të pranishmit i përshëndeti drejtori ekzekutiv i BNJVL-së, Dushica Perishiq, e cila foli mbi rolin e rëndësishëm të Bashkësisë në ndërtimin e kapaciteteve të pushteteve lokale për krijimin e implementimit të politikave gjinore dhe buxhetimit përgjegjës për barazi gjinore. Ajo përmendi se në periudhën e kaluar aktivitetet kryesisht themelohen në Strategjinë e përcaktuar

но и на соработката со UN Women. Беа презентирани резултатите од проектот, меѓу кои се и најновите брошури што претставуваат значајна поддршка за унапредување на комуникацијата меѓу вработените внатре во општината и на комуникацијата на општината со надворешната јавност во делот на родово сензитивни прашања. Беше посочено дека искуствата што од оваа област ги стекна секоја општина се драгоцен извор на натамошно надградување на знаењата во решавањето на ваквите предизвици и во другите општини.

Искуствата на членовите на лоби-групата за родова еднаквост при ЗЕЛС –значаен извор за натамошно унапредување на родово одговорни општини

Пред присутните говореа и градоначалничките на Битола и на Македонска Каменица, Наташа Петровска и Соња Стаменкова, како и претседателката на Советот на Општина Крива Паланка, Изабела Павловска, сите членки на лоби-групата за родова еднаквост при ЗЕЛС. Тие изразија голема благодарност до ЗЕЛС и UN Women за целокупната досегашна поддршка и посочија дека таа треба да продолжи и во следниот период. Подобрена е политичката посветеност на ова прашање, капацитетите на координаторите за еднакви можности се издигнати на високо ниво, подобрена е меѓусекторската комуникација и соработка во сензибилизирањето на прашањата од родова еднаквост во рамките на општините, а веќе сè помалку се донесуваат програми од страна на советите, во кои нема вклученост и на родовиот аспект. Присутните ги поздрави и градоначалникот на Штип, Сашко Николов, кој нагласи дека во неговата општина сè повеќе применува родово статистички податоци кои се значајна база за креирање на родови политики и поддршка на граѓаните во насока на постигнување на родова еднаквост на секое ниво.

Двонасочната комуникација – неопходност за подигање на свеста за родовите прашања

За важноста за унапредувањето на комуникацијата на координаторите за еднакви можности со сите сектори во општината и со надворешната јавност и медиумите говореа координаторките од општините: Кочани, Делчево и Карпош: Љубинка Ајтовска, Даниела Такева и Виолета Цветковска. Сите посочија дека двонасочната комуникација е клучна за подигање на свеста за важноста на родовите прашања кај вработените во општината и кај целокупната јавност.

Јазикот како средство за комуникација (феминативи)

Претставничката од Кочани, Љубинка Ајтовска, освен за начинот и улогата на комуникацијата за родови прашања во општината, говореше и за јазикот како средство за комуникација. Притоа, таа посочи на изнесените ставови на професорот Симон Саздов во однос на користењето на феминативи (именка од женски род што означува суштество исклучиво од женски пол, изведена од именка од машки род).

paraprakisht për barazi gjinore të BNJVL-së (2018 -230) por edhe të bashkëpunimit me UN Women. U prezantuan rezultatet e Projektit, midis të cilave edhe broshurat më të reja që paraqesin përkrahje të rëndësishme për avancimin e komunikimit midis të punësuarve brenda në komuna dhe të komunikimit me publikun e jashtëm në pjesën e çështjeve sensitive buxhetore. U përmend se përvojat nga kjo lëmi i fitoi çdo komunë me burim të çmueshëm të avancimit të mëtejmë të diturisë në zgjidhjen e sfidave të këtilla edhe në komuna tjera.

Përvojat e anëtarëve të Grupit të lobimit për barazi gjinore në kuadër të BNJVL-së, burim i rëndësishëm për avancim të mëtejmë të komunave përgjegjëse për barazi gjinore

Të pranishmëve i'u drejtuan edhe kryetarja e Manastirit dhe e Makedonska Kamenicës, Natasha Petrovska dhe Sonja Stamenkova, si dhe kryetarja e Këshillit të komunës së Kriva Pallankës, Izabella Pavllovska, të gjitha anëtaret e Lobi grupit për barazi gjinore në kuadër të BNJVL-së. Të njëjtat shprehën falënderimin e tyre të pa rezervë ndaj BNJVL-së dhe UN Women për përkrahjen e tërësishme deri më tani dhe përmendën se e njëjta duhet vazhdojë edhe në periudhën e ardhshme. Është përmirësuar edhe përkushtimi politik lidhur me këtë çështje, kapacitetet e koordinatorëve për mundësi të barabarta janë ngritur në nivel më të lartë, është përmirësuar komunikimi ndër-sektorik dhe bashkëpunimi me sensibilizimin e çështjes për barazi gjinore në kuadër të komunave, ndërsa tashmë gjithnjë e më pak miratohen programet nga ana e këshillave, me të cilat nuk janë përfshirë edhe në aspektin gjinor. Të pranishmit i përshëndeti edhe kryetari i komunës së Shtipit, Sashko Nikollov, i cili përmendi se në komunën e tij gjithnjë e më shumë zbaton të dhëna statistikore me të cilat janë bazë e rëndësishme për krijimin e politikave gjinore dhe përkrahje e qytetarëve në drejtim të arritjes së barazisë gjinore në çdo nivel.

Komunikimi dykahësh – i domosdoshëm për ngritjen e vetëdijes për çështjet buxhetore

Për rëndësinë për avancim të komunikimit të koordinatorëve për mundësi të barabarta me të gjithë sektorët në komunë dhe me publikun e jashtëm dhe mediat diskutuan koordinatoret nga komunat: Koçanë, Dellçevë dhe Karposh: Ljubinka Ajtovska, Daniella Takeva dhe Violeta Cvetkovska. Të gjithë përmendën komunikimin dykahësh se është kyç për ngritjen e vetëdijes në çështjet gjinore në komunë dhe në mbarë publikun.

Gjuha si mjet komunikimi (feminativët)

Përfaqësuesja nga Koçani, Ljubinka Ajtovska, përveç mënyrës dhe rolit të komunikimit në komunë për çështjet gjinore, foli edhe për gjuhën si mjet komunikimi. Ajo vuri në dukje qëndrimet e profesor Simon Sazdov në lidhje me përdorimin e feminativeve (emër nga gjinia femëror që emëron krijesën femër, që rrjedh nga emri i gjinisë mashkullore) Sipas tij, feminativët duhet parë jo vetëm si i

Според него, на феминативите треба да се гледа не само како на пожелни, туку и како на неопходни јазични единици во рамките на македонскиот јазичен систем. Феминативите во најголемиот број случаи се најфункционалното и најекономичното јазично средство за упатување на лица од женски пол (министерка, директорка, писателка...) Феминативите, како укажувачи на полот, се особено информативни кога се однесуваат на лице чие име и презиме не е транспарентно во поглед на полот: пејачката Тони Брекстон; кинеската атлетичарка Сун Каијун...

Дисбаланс на претседателските позиции на месните и на урбаните заедници, во полза на мажите

За успешното напредување на општината во креирањето на родови политики, за изработката на стратегија и на акциски планови за родова еднаквост, како и за начинот на комуникација на општината за родово базираните прашања, говореше претставничката од Општина Делчево, Даниела Такева. Таа самокритично посочи и на одредени предизвици на кои во иднина треба да им се посвети поголемо внимание и тоа не само во нејзината општина туку речиси во сите општини во земјава. Па така, таа рече дека од вкупно 51 лидерска позиција во Општина Делчево, 7 се жени, а 44 а мажи, што ја прави општината родово нерамноправна во донесувањето одлуки. Во општинската администрација има 25 жени и 20 мажи, но имаат 17 пожарникари, а сè уште нема пожарникарки (по примерот на Општина Кочани), но сепак имаат еден маж воспитувач во детска градинка. Такева посочи дека општините, во иднина, особено руралните општини, треба да посветат поголемо внимание на актуелниот родов дисбаланс на претседателските позиции на месните и урбаните заедници. Во таа насока, таа говореше за потребата за разговори со жените во руралните средини за нивните приоритети и за нивно поголемо учество во креирање на локалните политики.

Посветеност на собирање и анализирање на родово разделените податоци

Освен за начинот на комуникација, подготовка и изработка на значајни родово базирани програми, соработката и финансиската поддршка што општината им ја дава на невладините организации за реализација на проекти од областа за еднакви можности на жените и мажите и за начинот на функционирање на интерсекторска група за родова еднаквост при општината, претставничката од Општина Карпош, Виолета Цветковска, говореше и за посветеноста на општината во собирањето и анализирањето на родово разделените податоци.

Примери на добра практика беа изнесени од координаторките од општините Центар, Аеродром и Ѓорче Петров: Дрита Исени, Весна Марковска и Данче Василевска. Присутните посочија дека со подигнувањето на нивото на чувствителноста на ова прашање, се започнати низа активности со кои се обезбедува родова еднаквост а, со тоа се подига и степенот на почитување на универзалните човекови права.

dëshirueshëm, por edhe si njësi të domosdoshme gjuhësore brenda sistemit të gjuhës maqedonase. Feminativët në shumicën e rasteve janë mjeti më funksional dhe ekonomik i gjuhës për referimin e grave (ministre, drejtoreshë, shkrimtare...) Feminativët si tregues gjinorë janë veçanërisht informuese kur i referohen një personi emri dhe mbiemri i të cilit nuk është transparent në pikëpamjen gjinore: këngëtarja Toni Brekston; atletja kineze Sun Kaijun...

Çekuilibrim i pozitave të kryetarëve në bashkësitë vendore dhe urbane, në dobi të meshkujve

Lidhur me progresin e suksesshëm të komunës në krijimin e politikave gjinore, zhvillimin e një Strategjie dhe planeve të veprimit për barazinë gjinore, si dhe mënyrën se si komuna komunikon për çështjet me bazë gjinore, foli përfaqësuesja e Komunës së Dellçevës, Daniela Takeva. Por ajo gjithashtu vuri në dukje vetëkritikisht disa sfida të cilave duhet t'i kushtohet më shumë vëmendje në të ardhmen, jo vetëm në komunën e saj, por pothuajse në të gjitha komunat në vend. Kështu, ajo tha se nga gjithsej 51 pozita drejtuese në Komunën e Dellçevës, 7 janë femra dhe 44 janë meshkuj, gjë që e bën komunën të pabarabartë në aspektin gjinor në vendimmarrje. Janë 25 femra dhe 20 meshkuj në administratën komunale, por ato kanë 17 zjarrfikës dhe akoma nuk ka asnjë zjarrfikëse (duke ndjekur shembullin e Komunës së Koçanit), por ata ende kanë një mësimdhënës mashkull në një kopsht. Tekeva theksoi se në të ardhmen, komunat, posaçërisht komunat rurale, duhet t'i kushtojnë më shumë vëmendje çekuilibrit aktual gjinor në pozitat e kryetarëve të bashkësive vendore dhe urbane. Në këtë drejtim, ajo foli për nevojën për të biseduar me fermat në zonat rurale për prioritetet e tyre dhe përfshirjen e tyre më të madhe në formësimin e politikave lokale.

Përkushtim dhe mbledhje dhe analizim i të dhënave të ndara sipas gjinisë

Përveç mënyrës së komunikimit, përgatitjes dhe zhvillimit të programeve të rëndësishme me bazë gjinore, bashkëpunimi dhe mbështetja financiare që komuna u jep organizatave joqeveritare për zbatimin e projekteve në fushën e mundësive të barabarta për femrat dhe meshkujt dhe mënyrën e funksionimi të barazisë gjinore ndërsektoriale në komunë, përfaqësuesja nga Komuna e Karposhit, Violeta Cvetkovska foli për angazhimin e komunës në mbledhjen dhe analizimin e të dhënave të ndara sipas gjinisë.

Praktika të mira u paraqitën nga koordinatoret nga komunat: Qendër, Aerodrom dhe Gjorçe Petrov: Drita Iseni, Vesna Markovska dhe Dançe Vasilevska. Të pranishmit përmendën se me ngritjen e vetëdijes në nivelin e sensibilizimit të kësaj çështjeje janë ngritur një varg aktivitetesh për të cilat është siguruar barazi gjinore, ndërsa me këtë ngritet vetëdija dhe shkalla e respektimit të universalitetit të të drejtave të njeriut.

ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ ОД РАБОТЕЊЕТО НА ЗЕЛС – ЕДНОГЛАСНО УСВОЕНИ ОД ГЕНЕРАЛНОТО СОБРАНИЕ НА ЗАЕДНИЦАТА

Генералното собрание на ЗЕЛС, на 29 јуни 2021 година, преку електронската платформата за комуникации Зум ја одржа осмата седница, што е во согласност со членот 16, став 7 од Статутот на ЗЕЛС. На оваа седница беа усвоени завршните документи од финансиското работење на ЗЕЛС за 2020 година, Извештајот на независна ревизорска куќа за финансиското работење на ЗЕЛС за 2020 и ребалансот на Буџетот за 2021 година. Пред делегатите беше презентиран и наративен извештај за работата на ЗЕЛС за минатата година, а претседателот на ЗЕЛС, Петре Шилегов, ги потенцираше најзначајните резултати на Заедницата, за 2020 година. Поради организирањето на претстојните локални избори и завршувањето на четиригодишниот мандат на делегатите на ова највисоко тело на ЗЕЛС, Шилегов накратко ги сублимираше и преземените иницијативи и постигнатите успеси на овој состав на Генералното собрание на ЗЕЛС.

Креирана е основа на реформи за унапредување на системот на локалната власт и започнати се преговори

-„Имавме навистина успешна соработка во изминатите четири години и задоволен сум од она што го постигнавме во овој период и како градоначалници во своите единици на локална самоуправа и заедно обединети преку ЗЕЛС. Многу сили и време ни одзема справувањето со пандемијата со ковид-19, што никој не ја очекуваше, но и таа даде некои позитивни резултати за нас. На површина ги изнесе предизвиците на локалната власт, за чие разрешување во континуитет се залагаше ЗЕЛС. Пред две години, во Струга, на средбата на Управниот одбор на ЗЕЛС со Премиерот на Владата на РСМ, започнавме преговори со централната власт за реализирање на драстични реформи во процесот на децентрализацијата на власт, почнувајќи од најчувствителниот дел – обезбедувањето на финансиска стабилност на ЕЛС, потоа, пренесувањето на нови надлежности и промени во организациската поставеност на општините. Тргнавме храбро и креиравме една одлична основа за унапредување на целокупниот систем на локалната власт во земјава, што за жал, поради пандемијата со ковид-19, не успеавме

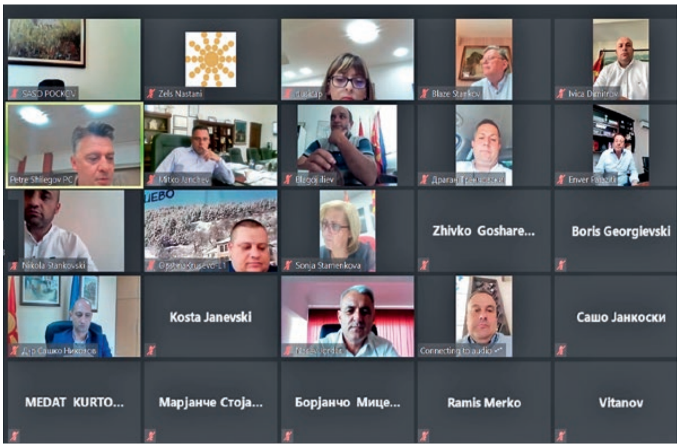

RAPORTET FINANCIARE NGA PUNA E BNJVL-SË U MIRATUAN UNANIMISHT NGA KUVENDI GJENERAL I BASHKËSISË

Kuvendi Gjeneral i BNJVL-së më 29 qershor, 2021, përmes platformës elektronike për komunikim – ZOOM, realizoi seancën e tetë që është konform nenit 16, paragrafi 7 i statutit të BNJVL-së. Në këtë seancë u miratuan dokumentet përfundimtare nga puna e BNJVL-së për vitin 2020. Raporti i shtëpisë auditive për punën financiare të BNJVL-së për vitin 2020 dhe rebalancin e Buxhetit për vitin 2021. Para delegatëve u prezantua edhe raporti narrativ i punës së BNJVL-së për vitin e kaluar, ndera kryetari i BNJVL-së, Petre Shilegov i potencoi rezultate e Bashkësisë, për vitin 2020. Për shkak të organizimit të zgjedhjeve lokale në vijim dhe përfundimin e mandatit katërvjeçar të delegatëve të trupit më të lartë të BNJVL-së, Shilegov shkurtimisht i sublimoi iniciativat e ndërmarra dhe sukseset e arritura në këtë përbërje të Kuvendit Gjeneral të BNJVL-së.

U krijua baza për reforma lidhur me avancimin e sistemit të pushtetit lokal dhe negociatat e filluara

„Kemi pasur me të vërtetë një bashkëpunim të suksesshëm në katër vitet e fundit dhe jam i kënaqur nga ajo që kemi arritur në këtë periudhë dhe si kryetarë të komunave në njësitë e vetëqeverisjes lokale tona dhe së bashku të bashkuar përmes BNJVL-së. Shumë forcë dhe kohë n'a merr menaxhimi me pandeminë me KOVID -19, që askush nuk e ka pritur, por edhe kjo tregoi disa rezultate pozitive për ne. Në sipërfaqe u paraqitën sfidat e pushtetit lokal, për zgjidhjen e të cilave në vazhdimësi u përpoq BNJVL. Para dy vitesh në Strugë, në takimin e Bordit drejtues të BNJVL-së me kryeministrin e Qeverisë së RMV, filluam negociata me pushtetin qendror për realizimin e reformave drastike në procesin e decentralizimit të pushtetit duke filluar nga pjesa më e njëshme – sigurimi i stabilitetit financiar të NJVL, pastaj bartja e kompetencave të reja dhe ndryshime në vendosjen organizative të komunave. U nisëm me kurajo dhe krijuam një bazë për avancimin e sistemit të përgjithshëm të pushtetit lokal në vend, që për fat të

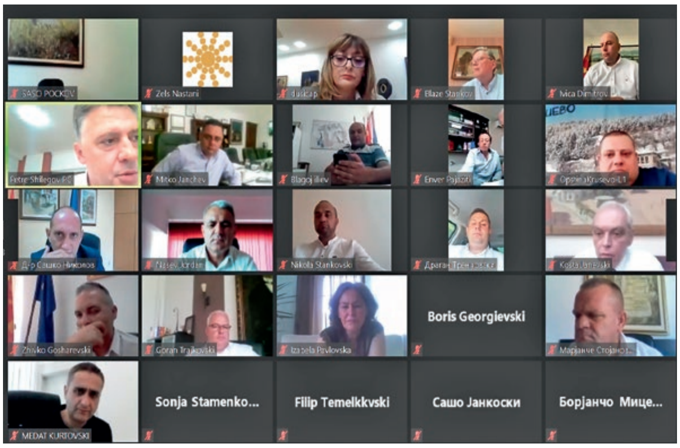

успешно да ја реализираме. Јас сепак сум оптимист, и мислам дека она што го започнавме ќе биде реализирано во следниот период. Всушност, во февруари и формално беше утврдено работното тело, што продолжи да работи на дефинирањето на промените. Наидовме на одредени „колебања", од одредени министерства, во однос на префрлањето на нови надлежности, но процесот ќе продолжи".

Ова беше дел од обраќањето пред делегатите на Генералното собрание на ЗЕЛС на претседателот на ЗЕЛС, Петре Шилегов, кој истовремено изрази благодарност за континуираната поддршка што му ја дадоа потпретседателите на ЗЕЛС: Висар Ганиу, градоначалник на Општина Чаир и Митко Јанчев, градоначалникот на Општина Кавадарци; членовите на Управниот одбор и на Комитетот на советите при ЗЕЛС, и сите делегати на Генералното собрание на ЗЕЛС, како и на стручната служба од извршната канцеларија на Заедницата.

ЗЕЛС успешно ги реализираше активностите и во услови на пандемијата со ковид-19

Шилегов посочи дека и во услови на пандемијата со ковид-19, што опфати период од околу 16 месеци, и кога освен здравствени, беа создадени и низа економски и социјални предизвици што се рефлектираа и во работењето на единиците на локалната самоуправа и на ЗЕЛС, сепак Заедницата се приспособи и најде начини на реализирање на поголем дел од планираните активности. Тој го истакна новиот Стратегиски план на ЗЕЛС за 2021-2025 година, што содржи три клучни стратегиски цели: 1. Застапување и лобирање; 2. Услуги и 3. Градење и јакнење на капацитетите на ЕЛС. Лобирањето претставува најважната активност на ЗЕЛС за унапредување на развојот на локалната власт, преземање на нови надлежности, како и обезбедување на поголема финансиска стабилност на ЕЛС.

Прифатени се дел од иницијативите на ЗЕЛС за законски измени

Шилегов посочи дека пандемијата ја потенцираше потребата од обезбедување на поголема финансиска независност на локалната од централната власт, како и потребата за адекватно дефинирање на сите дополнителни активности што ги извршуваат општините, кои не се законски дефинирани и за кои не се обезбедени соодветни финансиски средства. Тука ги нагласи капиталните инвестиции во образованието, издвојуваните средства за дезинфекција на јавните површини; поддршката на локалното население за справување со кризата, особено на социјалните случаи; вложуваа во опрема и обезбедување на соодветни услуги за непречено одвивање на онлајн наставата. Шилегов нагласи дека и покрај овие дополнителни финансиски трошоци, општините не добија поддршка во речиси ниту еден од четирите сет мерки за справување со кризата, но сепак со заложби на ЗЕЛС беше утврдена промена на пресметката на основата за финансирање на единиците на локалната самоуправа. Односно, при издвојување на средства за општините, наместо само за претходната година, се зема пресметката на просечна наплата на ДДВ за претходните три години. Исто така, Владата го прифати и барањето на ЗЕЛС, актуелниот лимит за планирање на општинскиот буџет од 30 % од просечно остварените приходи во последните три

keq, për shkak të pandemisë me KOVID -19, nuk arritëm që me sukses t'a realizojmë. Megjithatë unë ndjehem optimist dhe mendoj se ajo që filluam do të realizohet në periudhën e ardhshme. Në të vërtetë, në muajin shkurt formalisht u përcaktua trupi punues, që vazhdon të punojë në definimin e ndryshimeve. U ballafaquam me „dyshime" të caktuara nga ministri të caktuara, lidhur me transferimin e kompetencave të reja por procesi do të vazhdojë.

Kjo ishte pjesë e fjalimit të delegatëve të Kuvendit Gjeneral të BNJVL-së nga ana e kryetarit të BNJVL-së Petre Shilegov, i cili njëkohësisht shprehu falënderim për përkrahjen që i'a dhanë nënkryetarët e BNJVL-së: Visar Ganiu, kryetar i komunës së Çairit dhe Mitko Jançe, kryetar i komunës së Kavadarit; anëtarët e Bordit drejtues dhe të Komitetit të këshillave në kuadër të BNJVL-së dhe të gjithë delegatët e Kuvendit Gjeneral të BNJVL-së si dhe shërbimi profesional i zyrës ekzekutive të Bashkësisë.

BNJVL me sukses realizoi aktivitetet edhe në kushte të pandemisë me KOVID -19

Shilegov theksoi se edhe në kushtet e pandemisë me KOVID-19 BNJVL, e cila mbuloi një periudhë prej rreth 16 muajsh dhe kur përveç shëndetit, u krijuan një numër sfidash ekonomike dhe sociale që u pasqyruan në punën e vetëqeverisjes lokale dhe BNJVL-së, Bashkësia është përshtatur dhe ka gjetur mënyra për të realizuar aktivitetet e planifikuara. Ai theksoi Planin e ri Strategjik të BNJVL-së për 2021-2025, i cili përmban tre qëllime kryesore strategjike: 1. Përfaqësimi dhe lobimi; 2. Shërbimet dhe 3. Ndërtimi dhe përforcimi i kapaciteteve i NJVL. Lobimi është aktiviteti më i rëndësishëm i BNJVL-së për promovimin e zhvillimit të vetëqeverisjes lokale, marrjen e kompetencave të reja, si dhe sigurimin e një stabiliteti më të madh financiar të NJVL.

U pranuan një pjesë e iniciativave të BNJVL-së për ndryshimet ligjore

Shilegov përmendi se pandemia theksoi nevojën për të siguruar pavarësi më të madhe financiare të pushtetit lokal dhe qëndror, si dhe nevojën për të përcaktuar në mënyrë adekuate të gjitha aktivitetet shtesë të kryera nga komunat, të cilat nuk janë të përcaktuara lme ligj dhe për të cilat nuk sigurohen fonde të përshtatshme. Këtu ai theksoi investimet kapitale në arsim, fondet e ndara për dezinfektimin e hapësirave publike; mbështetjen e popullatës lokale për përballimin e krizës, veçanërisht rastet sociale; investon në pajisje dhe ofrimin e shërbimeve të përshtatshme për mbarëvajtjen e mësimit online. Shilegov theksoi se përkundër këtyre shpenzimeve financiare shtesë, komunat nuk morën mbështetje në pothuajse asnjë nga katër masat për t'u marrë me krizën, por megjithatë me përpjekjet e BNJVL-së u vendos që të ndryshohet llogaritja e bazës për financimin e njësive të qeverisjes lokale. Respektivisht gjatë ndarjes së mjeteve për komunat, në vend se vetëm për vitin paraprak, merret llogaritja e mbledhjes mesatare të TVSH-së për tre vitet e mëparshme. Gjithashtu, Qeveria pranoi kërkesën e BNJVL-së, që limiti aktual për planifikimin e buxhetit komunal nga 30% e të hyrave mesatare në tre vitet e fundit, sipas të

години, според податоците од трезорската евиденција, да се зголеми на 50 %.

Шилегов говореше и за залогбите на ЗЕЛС, во делот на легализацијата на бесправно изградените објекти, кои беа делумно инкорпорирани во новиот Предлог-закон за постапување со бесправно изградени објекти. Прифатена беше иницијативата на ЗЕЛС, висината на надоместокот за легализација да се утврдува според висината на надоместокот за уредување на градежното земјиште за соодветната зона, зголемен за 50 %. Бидејќи Законот беше вратен во повторна собраниска постапка, Управниот одбор на ЗЕЛС, на својата последна седница, дискутираше за неопходноста на измени во доказната постапка, потребата да се води сметка за легализација на инфраструктурата, да се утврди рок на важење на претходниот Закон, да се утврди рок за плаќање на надоместокот, да се води сметка за социјалниот момент и да не се дозволи општа легализација на сите објекти.

Континуирано јакнење на капацитетите на општинската администрација и обезбедување поддршка во користењето на информациските системи

Шилегов говореше и за нивото на реализација на активностите за јакнењето на капацитети на општинската администрација преку тренинг центарот на ЗЕЛС, каде преку онлајн обуки или во согласност со протоколите за заштита од пандемија, беа реализирани поголем број работилници, обуки и конференции. Поддршката на општините во користењето на сите информациски системи продолжува и преку користењето на системите: www.gradezna-dozvola.mk; информацискиот систем www.e-stvari.mk и системот градежно земјиште www.gradezno-zemjiste.mk. ЗЕЛС продолжи со реализација на голем број активности врзани со домашни и странски партнери во низа проекти, како што се: зајакнување на општинските совети, активности посветени на креирањето и примената на родовите политики; регионалниот проект „Управување со отпад од пакување од стакло во Западен Балкан“ и други.

На крајот од своето обраќање, Шилегов им посака успех на делегатите кои ќе се кандидираат на претстојните локални избори и кои, доколку добијат поддршка од граѓаните, со своето искуство би дале голем придонес во работењето на новиот состав на Генералното собрание на ЗЕЛС, што се планира да биде формирано во декември оваа година.

Пред делегатите се обрати и извршната директорка на ЗЕЛС, Душица Перишиќ, која ги образложи финансиските извештаи на ЗЕЛС. Таа посочи на причините за предложениот ребаланс на Буџетот на ЗЕЛС за 2021 година, каде со зголемувањето на средствата ќе се организира конференција во рамките на проектните активности; ќе се организираат обуки за градежно земјиште, на барање на поголем број општини: ќе се реализира студиска посета во рамките на проектот за родова еднаквост, како и друг активности што не можеа да бидат реализирани во услови на активни мерки за заштита од коронавирусот. Претседателот на Надзорниот одбор на ЗЕЛС, Илија Јованоски, градоначалник на Општина Прилеп, посочи дека Надзорниот одбор, на седница, ги разгледал сите финансиски документ и му предложи на Генералното собрание да ги усвои. Тој, исто така, изнесе пофални зборови за финансиското работење на ЗЕЛС, што всушност беше утврдено и со Извештајот на независна

dhënave nga evidenca e trezorit, të rritet në 50%.

Shilegov gjithashtu foli për përpjekjet e BNJVL-së, në pjesën e legalizimit të ndërtesave të ndërtuara në mënyrë të paligjshme, të cilat ishin pjesërisht të inkorporuara në Propozim -Ligjin e ri për trajtimin e ndërtesave të ndërtuara pa leje. U pranua iniciativa e BNJVL-së, shuma e kompensimit për legalizim të përcaktohet konform shumës së kompensimit për rregullimin e tokës ndërtimore për zonën përkatëse, u rrit për 50%. Meqenëse Ligji u kthye në procedurë riparlamentare, Bordi Drejtues i BNJVL-së në seancën e tij të fundit diskutoi nevojën për ndryshime në procedurën e dëshmisë, nevojën për të marrë parasysh legalizimin e infrastrukturës, për të përcaktuar vlefshmërinë e ligjit të mëparshëm, të përcaktohet afati i fundit për të paguar kompensimin, të merret parasysh momenti shoqëror dhe të mos lejohet legalizimi i përgjithshëm i të gjitha objekteve.

Përforcim i vazhdueshëm i kapaciteteve të administratës komunale dhe sigurimi i përkrahjes në shfrytëzimin e sistemeve informative

Shilegov gjithashtu foli për nivelin e realizimit të aktiviteteve për përforcimin e kapaciteteve të administratës komunale përmes Qendrës së trajnimeve të BNJVL-së, ku përmes trajnimeve në internet ose në përputhje me protokollet për mbrojtje nga pandemia, u realizuan një numër punëtorish, trajnimesh dhe konferencash. Mbështetja e komunave në përdorimin e të gjitha sistemeve të informacionit vazhdon përmes përdorimit të sistemeve; www.gradezna-dozvola.mk; sistemi informativ www.e-stvari.mk dhe sistemi i tokës ndërtimore www.gradezno-zemjiste.mk. BNJVL vazhdoi me implementimin e një numri të aktiviteteve në lidhje me partnerët vendas dhe të huaj në një numër projektesh, siç janë: përforcimi i këshillave komunal, aktivitetet kushtuar krijimit dhe implementimit të politikave gjinore; projekti rajonal „Menaxhim me mbeturinat të paketimit të qelqit në Ballkanin Perëndimor" etj.

Në fund të fjalimit të tij, Shilegov u uroi suksese delegatëve që do të garojnë në zgjedhjet e ardhshme lokale dhe të cilët, nëse marrin mbështetje nga qytetarët, me përvojën e tyre do të jepnin një kontribut të madh në punën e përbërjes së re të Gjeneralit Kuvendi i BNJVL-së që planifikohet të formohet në dhjetor të këtij viti.

Para delegatëve u drejtua edhe drejtori ekzekutiv i BNJVL-së, Dushica Perishiq, e cila arsyetoi raportet financiare të BNJVL-së. Ajo përmendi se arsyet për rebalancin e propozuar të Buxhetit të BNJVL-së për vitin 2021, ku me rritjen e mjeteve do të organizohet konferencë në kuadër të aktiviteteve të projektit; do të organizohen trajnime për tokë ndërtimore në kërkesë të një numri më të madh të komunave; do të organizohet vizitë studimore në kuadër të projektit për barazi gjinore si dhe aktivitete tjera që nuk mund të realizohen në kishte të masave aktive nga korona virusi. Kryetari i Bordit mbikëqyrës të BNJVL-së, Ilija Jovanovski, kryetar i komunës së Prilepit, përmendi se Bordi mbikëqyrës në seancë i shqyrtoi të gjitha dokumentet financiare dhe i propozoi Kuvendit Gjeneral të njëjtat t'i miratojë. Ai gjithashtu u shpreh me fjalë lavdëruese për punën financiare të BNJVL-së, që në të vërtetë u përcaktua

ревизорска куќа за финансиското работење на ЗЕЛС за 2020, каде е посочено дека финансиските извештаи во сите материјално значајни аспекти, ја презентираат реално финансиската состојба на Заедницата, како и нејзината финансиска успешност во согласност со Законот за непрофитни организации. Директорката на ЗЕЛС го презентираше и наративниот дел на извештајот за реализирани активности во 2020 година, како што е реализацијата на две седници на Генерално собрание на ЗЕЛС, четири седници на Управниот одбор, активностите во лобирањето, но посочи и на работата на комисиите и на мрежите при ЗЕЛС, соработката со меѓународни организации присутни во земјава и надвор од неа. Притоа, таа истакна дека на транспарентен начин Финансискиот и наративен извештај на ЗЕЛС за 2020 година веќе е поставен на веб-страницата на ЗЕЛС во посебна подготвена публикација. Делегатите на Генералното собрание на ЗЕЛС едногласно ги усвоија овие значајни документи од работењето на ЗЕЛС и донесоа одлуки за нивно прифаќање.

Образложена е потребата за забрзување на процесот за формирање на комисиите за унапредување на правата на пациентите

Под точката разно ѝ беше овозможено на претседателката на Здружението за борба против рак, „Борка“ и на претседателка на Алијансата на пациентски организации, да се обрати пред делегатите и да ја образложи потребата за што поскоро формирање на комисија за унапредување на правата на пациентите, од страна на сите единици на локалната самоуправа, што претставува обврска утврдена во Законот за заштита на правата на пациентите. Таа посочи дека во текот на пандемијата со ковид-19 била увидена потребата за зголемена заштита на правата на пациентите, особено на хроничните болни, што покажала и спроведената анкета во која 65 % од испитаниците посочиле дека постоењето на ваквите комисии на локално ниво, многу би им помогнале за заштитата на правата при остварување на здравствените потреби во медицинските и други установи. Беше посочено дека вакви комисии се формирани и активно работат во општините Струмица и Велес, каде што општините обезбедиле поддршка и услови за нивно работење,

Комисијата се состои од девет члена кои се избираат во согласност со статутот на Општината, односно Градот Скопје, и тоа: претставници на пациентите - членови на здруженијата на пациенти, двајца претставници од невладините организации што се занимаваат со човечките права и граѓанските иницијативи, двајца лекари од општината и тројца членови делегирани од Советот на општината, односно Градот Скопје. Комисијата, треба да обезбеди унапредување на правата на пациентите и нивната заштита; да ја следи и проценува состојбата и да предлага мерки за подобрување на заштитата на правата на пациентите до надлежните органи; да разгледува поплаки од пациенти и да предлага преземање на мерки до надлежни органи; да бара стручна експертиза ако оцени дека тоа е неопходно за утврдување на состојбата; да води евиденција за поединечни поплаки на пациентите, како и на мерките преземени за заштита на правата на пациентите; да издава информации, промотивен и друг материјал со цел унапредување на правата на пациентите и да врши и други работи пропишани со овој закон.

edhe me Raportin e shtëpisë së pavarur auditive për punën financiare të BNJVL-së për vitin 2020, ku u përmend se raportet financiare në të gjitha aspektet e rëndësishme materiale, e prezantuan gjendjen reale të Bashkësisë, si dhe suksesin e saj financiar konform Ligjit për organizata jofitimprurëse. Drejtori i BNJVL-së prezantoi edhe pjesën narrative të raportit për realizimin e aktiviteteve në vitin 2020, siç është realizimi i dy seanca të Kuvendit Gjeneral të BNJVL-së, katër seancat e Bordit drejtues, aktivitetet në lobim, por përmendi edhe punën e komisioneve dhe të rrjeteve në kuadër të BNJVL-së, bashkëpunimi me organizatat ndërkombëtare të pranishme në vend dhe jashtë. Pastaj përmendi se në mënyrë transparente Raporti financiar dhe raporti narrativ i BNJVL-së për vitin 2020 tashmë është vendosur në ueb faqen e BNJVL-së në publikim të përgatitur në veçanti. Delegatët e Kuvendit Gjeneral të BNJVL-së unanimisht miratuan dokumentet nga puna e BNJVL-së dhe miratuan vendime për pranimin e tyre

U arsyetua nevoja për përshpejtimin e procesit për formim të komisioneve për avancim të të drejtave të pacientëve

Nën pikën të ndryshme u mundësua edhe kryetarja e Shoqatës për luftë kundër kancerit „Borka“ dhe kryetare e Aleancës së organizatave të pacientëve, të drejtohet para delegatëve dhe të arsyetojë nevojën që sa më shpejtë të formohet Komisioni për avancimin e të drejtave të pacientëve, nga të gjitha njësitë e vetëqeverisjes lokale, që paraqet obligim të përcaktuar në Ligjin për mbrojtjen e të drejtave të pacientëve. Ajo përmendi se gjatë pandemisë me KOVID -19 është paraqitur nevoja për mbrojtjen e rritur të të drejtave të pacientëve, veçanërisht të të sëmurëve kronikë, që ka treguar edhe sondazhi i zbatuar në të cilin 65% nga të anketuarit kanë përmendur se ekzistimi i komisioneve të këtilla në nivel lokal, shumë do t'u ndihmonte në mbrojtjen e të drejtave gjatë realizimit të nevojave shëndetësore në institucionet e shëndetësisë dhe institucione tjera. U përmend se tashmë në mënyrë aktive punojnë komisionet e këtilla të cilat si pilot projekte janë formuar në komunën e Strumicës dhe Velesit, ku komunat kanë siguruar përkrahje dhe kushte për punën e tyre

Komisioni përbëhet prej nëntë anëtarëve të cilët zgjedhjen konform statutit të komunave, respektivisht qyteti i Shkupit dhe atë: përfaqësuesit e pacientëve-anëtarë të shoqatave të pacientëve, dy përfaqësues nga organizatat joqeveritare që merren me të drejtat dhe iniciativat e qytetarëve, dy mjekë nga komuna dhe tre anëtarë të deleguar nga këshilli i komunës, respektivisht Qyteti i Shkupit. Komisioni duhet të sigurojë avancimin e të drejtave të pacientëve dhe mbrojtjen e tyre; të ndjekë dhe vlerësojë gjendjen dhe të propozojë masa për përmirësimin dhe mbrojtjen e të drejtave të pacientëve dhe të propozojë ndërmarrjen e masave për organet kompetente; të kërkojë ekspertizë nëse vlerëson se kjo është e domosdoshme për përcaktimin e gjendjes; të mbajë evidencë për ankesat individuale, si dhe për masat e ndërmarra për mbrojtjen e të drejtave të pacientëve; të jep informacione, material promovues dhe material tjetër me qëllim avancimi të të drejtave të pacientëve dhe kryejë punë tjera të shënuara në këtë ligj.

ПРЕДЛОЗИ ОД ОПШТИНСКИТЕ СОВЕТНИЦИ ЗА ПРЕДИЗВИЦИТЕ ВО ОБЛАСТА НА УРБАНИЗМОТ

На 29 јуни 2021 година, во организација на ЗЕЛС и УНДП, во Скопје, се одржа работен состанок на Тематската работна група за урбанизам и просторно планирање. Групата е формирана е како една од седумте работни групи на општинските советници, во рамките на проектот „Зајакнување на општинските совети“ што го спроведува УНДП заедно со ЗЕЛС и Здружението на финансиски работници и МЛС, а со финансиска поддршка на Швајцарската агенција за развој и соработка (СДЦ).

На состанокот учествуваа дваесетина претседатели на општинските совети и претседатели на комисиите за урбанизам и просторно планирање кои изразиле интерес за учество во оваа тематска група. Акцентот на дискусијата беше ставен на презентирање на концептот и важноста на јавниот простор и на предлог-законот за утврдување на статусот на бесправно изградените објекти.

Присутните посочија на потребата за изработка на поголем број детални урбанистички планови, што, донекаде, ќе придонесе за одредено надминување на предизвиците со бесправно изградените објекти; потоа посочија на недостигот од градежни инженери во општинската администрација; на недоволниот и често неефикасен инспекциски надзор во општините; ја нагласија дилемата околу веќе започнатите постапки за легализација и носењето на нов закон и слично.

По опсежната дискусија, присутните донесоа одредени препораки: членовите на комисиите за увид на бесправните објекти да се претставници од општината; новите законски прописи да се однесуваат само на одредена социјална категорија на сопственици на бесправни објекти; секој случај на бесправен објект поединечно да се третира за да се избегне секаква можна злоупотреба; да се зајакне механизмот на контроли и да се спречи градење на бесправни објекти; да се стимулира воспоставување на комунални редари; да се информира јавноста со поинтензивни кампањи; да се донесуваат поголем број детални и генерални урбанистички планови (ДУП и ГУП); да има дополнителна финансиска стимулација на стручните лица во општината од областа на урбанизмот и да се зајакне лобирањето на ЗЕЛС при носење на важни одлуки од централната власт кои директно влијаат на работата на локалните самоуправи.

PROPOZIME NGA KËSHILLAT KOMUNALE LIDHUR ME SFIDAT NË LËMINË E URBANIZMIT

Më 29 korrik, 2021, në organizim të BNJVL-së dhe UNDP në Shkup, u mbajt mbledhje punuese e Grupit punues tematik për urbanizëm dhe planifikim hapësinor, të formuar si një ndër grupet punuese të këshilltarëve komunalë, në kuadër të projektit „Përforcim i këshillave komunale“, që e zbaton UNDP së bashku me BNJVL-në dhe Shoqatën e punonjësve financiarë dhe MVL, ndërsa me përkrahjen financiare të Agjensionit Zviceran për zhvillim dhe bashkëpunim (SDC).

Në mbledhje morrën pjesë rreth njëzet kryetarë të këshillave komunale dhe kryetarët e komisioneve për urbanizëm dhe planifikim hapësinor të cilët kanë shfaqur intersim për pjesëmarrje në këtë grup tematik. Theks i diskutimit u vendos për prezantimin e konceptit dhe rëndësisë së hapësirës publike dhe të Propozim-Ligjit për përcaktim të statusit të ndërtimeve të ndërtuara pa leje. Të pranishmit përmendën se nevoja për hartimin e një numri të madh të planeve detajuese urbanistike që kontribuoi sado pak a për tejkalimin e caktuar të sfidave me objektet e ndërtuara pa leje; pastaj përmendën edhe mungesën e inxhinierëve ndërtimor në administratën komunale; të mbikëqyrjes inspektive të pamjaftueshme dhe shpesh edhe joefikase nëpër komuna; theksuan dilemën rreth procedurave tashmë të filluara për legalizimin dhe miratimin e një ligji të ri dhe ngjashëm.

Pas një diskutimi të gjerë, pjesëmarrësit dhanë disa rekomandime: Anëtarët e komisioneve për mbikëqyrje të objekteve të ndërtuara pa leje të jenë përfaqësues të komunave; Dispozitat e reja ligjore t'u referohen vetëm kategorive sociale të pronarëve të objekteve të ndërtuara pa leje; Çdo rast i objektit pa leje individualisht të trajtohet që të anashkalohet çdo lloj keqpërdorimi; Të përforcohet mekanizmi i kontrollit dhe parandalimit të ndërtimit të çdo objekti të ndërtuar pa leje; Të simulohet vendosja e rojtarëve të ri komunalë; Të informohet publiku me fushata më intensive; Të miratohen një numër i madh i planeve detajuese dhe gjeneralë urbanistike (PUD dhe PUGJ); Të ketë simulim plotësues financiar të personave përgjegjës në komuna nga lëmia e urbanizmit dhe të përforcohet lobimi nga ana e BNJVL-së gjatë miratimit të vendimeve të rëndësishme të pushtetit qendror, të cilët drejtpërdrejtë ndikojnë në punën e vetëqeverisjes lokale.

СО ПОДДРШКА НА ЖЕНСКОТО ПРЕТПРИЕМНИШТВО ДО ПОДОБАР ЛОКАЛЕН ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ ВО ОПШТИНА БАР

Градоначалнички и претседателки на општински совети, членки на лоби-групата на ЗЕЛС за родова еднаквост, од 4 до 7 јули 2021 година, беа во регионална посета на Општина Бар, Црна Гора, со цел размена на добра практика од областа на родовата еднаквост. Оваа посета, претставува дел од активностите на проектот „Кон родово одговорни општини: зајакнување на капацитетите на општините за интегрирање на родовиот аспект во локалните политики и буџет" 2019 – 2021 што го спроведува ЗЕЛС со поддршка на канцеларијата на UN Women во Скопје.

Жените во бизнисот – најголеми корисници на средства од општинските програми за поддршка на претприемништвото

Темата на размена на искуства гласеше: „Поддршка на женско претприемништво". Општина Бар, оваа поддршка ја институционализирала преку две програми: Годишна програма за претприемништво, во износ од 100.000 евра и специфична Програма за женско претприемништво, во износ од 35.000 евра што ги спроведува низ фискалните 2020 и 2021 година. Градоначалникот на Општина Бар, Душан Раичевиќ, при приемот на делегацијата на лоби-групата за родова еднаквост при ЗЕЛС, говореше за важноста на родовиот аспект при креирањето на политиките и буџетот во општината, со посебен акцент на поддршката на малите и на средните видови бизнис. „Ние сме фокусирани на јакнење на врската со локалното претприемништво и се трудиме да ги следиме нивните потреби и желби, во согласност со надлежноста на Општина Бар која е влезена и во регионалната програма BFC-SEE за сертификација на општина со поволно деловно опкружување. Програмата за женско претприемништво е развиена од страна на мојот тим, на иницијатива на Женската политичка алијанса на Црна Гора. Целта е да ги промовираме и поддржуваме жените во бизнисот, кои се и најголеми корисници на средствата од програмите за поддршка на претприемништво", изјави градоначалникот Раичевиќ. Според него, тие програми дале голем придонес за одржување на малите и средни претпријатија во Општина Бар, за време на кризата со ковид-19 и се покажале многу полезни за жените претприемачи, како едни од најпогодените за време на пандемијата. Креирањето на нови работни места, во согласност со потребите на бизнис-заедницата и натаму ќе претставува една од стратегиските цели на општината, каде женското претприемништво има приоритетна важност. За начинот на аплицирање и за критериумите за изборот на бизнис што е

ME PËRKRAHJEN E SIPËRMARRËSISË SË UDHËHEQUR NGA FEMRAT, DREJT ZHVILLIMIT EKONOMIK LOKAL MË TË MIRË NË KOMUNËN E TIVARIT

Kryetaret e komunave dhe kryetaret e këshillave komunale, anëtare të Grupit të lobimit të BNJVL-së për barazi gjinore, prej 04 deri më 07 korrik, 2021 morrën pjesë në vizitën rajonale të komunës së Tivarit, në Mal të Zi, lidhur me shkëmbimin e praktikave të mira. Aktiviteti është pjesë e projektit „Drejt komunave përgjegjëse për barazi gjinore: përforcimi i kapaciteteve të komunave për integrim të aspektit gjinor në politikat dhe buxhetet lokale" 2019-2021 që BNJVL e zbaton me përkrahjen e zyrës së UN Women në Shkup.

Femrat në biznes – përdorues më të mëdhenj të mjeteve të programeve komunale për përkrahjen e sipërmarrësisë

Tema e shkëmbimit të përvojave - „Përkrahja e sipërmarrësisë së udhëhequr nga femrat". Komuna e Tivarit, këtë përkrahje e ka institucionalizuar përmes dy programeve: Programi vjetor për sipërmarrësi, në shumë prej 100.000 euro dhe Programi specifik për sipërmarrësinë për femrat, në shumë prej 35.000 euro, që i zbaton përmes viteve fiskale 2020 dhe 2021. Kryetari i Komunës së Tivarit, Dushan Raiçeviq gjatë pranimit të delegacionit të Grupit të lobimit për barazi gjinore në kuadër të BNJVL-së, foli mbi rëndësinë e aspektit gjinor gjatë krijimit të politikave dhe buxhetit në komunë, me theks të veçantë në përkrahjen e bizneseve të vogla dhe të mesme. „Ne u fokusuam në përforcimin e lidhjes me sipërmarrësinë dhe përpiqemi të ndjekim nevojat dhe dëshirat e tyre konform kompetencës së komunës së Tivarit, që ka hyrë edhe në Programin rajonal BFC-SEE lidhur me çertifikimin e komunës për mjedis të përshtatshëm për biznes. Në këtë drejtim edhe në këtë Program për sipërmarrësinë e udhëhequr nga femrat u zhvillua edhe iniciativa e Aleancës politike të femrave të Malit të Zi nga ana e ekipit tim. Qëllimi është t'i promovojmë dhe përkrahim femrat me biznes të cilat janë edhe përdoruesit më të mëdhenj nga programet për përkrahjen e sipërmarrësisë", deklaroi kryetari Raiçeviq. Sipas tij, këto programe kanë kontribuar shumë për mirëmbajtjen e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme në komunën e Tivarit gjatë kohës së krizës me KOVID -19 dhe se si masa janë treguar shumë të dobishme për femrat sipërmarrësve, si më të prekura nga kjo pandemi. Krijimi i vendeve të reja të punës, në përputhje me nevojat e bashkësisë së biznesit do të vazhdojë të jetë një nga qëllimet strategjike të komunës, ku sipërmarrja e grave është një përparësi. Nënkryetarja e Komunës së Tivarit, Tanja Spicanoviq, e cila është gjithashtu përgjegjëse për zbatimin e të dy programeve, foli për mënyrën e aplikimit dhe kriteret për përzgjedhjen e bizneseve të mbështetura nga komuna. „Në vitet

поддржан од општината, говореше потпретседателката на Општина Бар, Тања Спичановиќ, која воедно е одговорна за реализација на двете програми. „Во минатата и оваа година, преку програмите поддржавме околу 100 лица, во износ од 462.751 евра, од кои 300.000 евра беа доделени на 66 жени претприемачи. Нашата цел за поддршка на мали и средни претпријатија се базира на три клучни елементи: финансиска поддршка, воспоставување на инфо-точка за бизнис-заедницата и примери на добра практика", изјави Спичановиќ.

Рурален туризам, домашни сокови од рози, козметички производи од маслинки...

Претставниците од лоби-групата за родова еднаквост при ЗЕЛС, во рамките на студиската посета имаа можност директно да се запознаат со дел од жените претприемачи што добиле финансиска поддршка за развивање на нивниот бизнис. Во туристичкото место Лимљани, Црмница, Јелена Пејановиќ, преку „Вкус и традиција" развива рурален туризам и изработува домашни продукти карактеристични за ова поднебје. Таа уредила два апартмана за гости, во традиционален стил, во куќа со автентична црногорска архитектура. Најголемиот број на продукти за храната за гостите се добиваат од нивната градина, а се подготвуваат и одредени продукти како што се: сок и слатко од специјални рози, од шипки и од зелени патлиџани; црвено вино вранец од нивните винови лозја: теста и слатки домашно подготвени и друго. На Јелена ѝ помага речиси целото семејство, односно сопругот и свекрвата, а двете малолетни деца учат како се води бизнисот и ги пречекуваат гостите што доаѓаат речиси во текот на целата година. Местото Лимљани е планинско и е во близина на Скадарско Езеро.

Наташа Пламенац е втората претприемачка што го презентираше својот бизнис пред членовите на лоби-групата. Таа, заедно со своите три ќерки, отворила слаткарница „Tre sorele" во Бар. Во слаткарницата, освен прекрасно аранжирани и вкусни слатки, но и солени јадења, се продаваа и домашните сокови од ружа, нане и калинка, спакувани во промотивни пакети на мали шишенца.

Претставниците од општината ја однесоа делегацијата од ЗЕЛС на Саемот на претприемништво што беше организиран на 6 јули 2021 година, на отворено, во дворецот на кралот Никола, за да се запознае и со другите видови бизнис што биле поддржани со средства од општинските програми. На членовите на лоби-групата на ЗЕЛС, им се придружи и Живко Гошаревски, градоначалникот на Општина Ресен. Општина Бар и Општина Ресен се збратимени општини. На поставените штандови, претприемачите – корисници на општинските средства, говореа за начинот на аплицирање на програмите и изразија голема благодарност до Општина Бар која ги поддржала нивните бизнис-идеи. На штандовите можеа да се видат: домашни сапуни од маслинки и тревки и други козметички производи за релаксација и негување; производи од дрво од маслинка; слики на платно и друго.

e kaluara dhe këtë vit, përmes programeve për mbështetjen e sipërmarrësisë dhe sipërmarrësisë së udhëhequr nga femrat, ne kemi mbështetur rreth 100 persona, 66 prej të cilëve janë femra dhe 34 meshkuj, në shumë prej 462.751 euro, nga të cilat rreth 300,000 kanë për qëllim mbështetjen e femrave sipërmarrëse. Qëllimi jonë për krijimin e besimit dhe partneritetit midis komunës dhe bashkësisë së biznesit është përforcuar përmes këtyre programeve," deklaroi Spicanoviq.

Turizmi rural, lëngjet e përgatitura në shtëpi nga trëndafilat, prodhimet kozmetike nga ullinjtë...

Përfaqësuesit e Grupi të lobimit për barazi gjinore në kuadër të BNJVL-së, në kuadër të vizitës studimore, patën mundësi të vizitojnë disa nga femrat drejtpërdrejtë dhe të shohin bizneset e tyre në vendngjarje, që kanë marrë përkrahje financiare për zhvillimin e bizneseve të tyre. Në vendin turistik Limljani, Cërmnica, Jelena Pejanoviq „Shija dhe tradita" zhvillon turizëm rural dhe prodhim të produkteve vendore dhe produkteve nga rajoni i tyre. Ajo ka rregulluar dy apartamente për mysafirët në stil tradicional, në shtëpi me arkitekturë autentike malazeze. Numrin më të madh të produkteve për ushqim për mysafirët i marrin nga kopshti i tyre, ndërsa përgatiten edhe produkte siç janë: lëng dhe reçel i bërë nga trëndafilat, patëllxhanë të gjelbër, kaça; vena e kuqe nga vreshtat e tyre për venë; brumëra dhe reçele të përgatitur në shtëpi etj. Jelenës i ndihmon pothuajse çdo anëtar i familjes, respektivisht nga burri dhe vjehrra e saj, dhe ka dy fëmijë të mitur që njihen me rrjedhën e biznesit dhe me mirëseardhjen e mysafirëve që vijnë në apartamentet e tyre gjatë gjithë vitit. Vendi Limljani është malor dhe afër Liqenit të Shkodrës.

Natasha Pllamenac është sipërmarrësja e dytë e cila prezantoi biznesin e saj, para anëtareve të Grupit të lobimit. Ajo së bashku me me tre vajzat e saj hapën dhe punojnë në ëmbëltoren „Tre sorele" në Tivar. Në ëmbëltoren përveç ëmbëlsirave të aranzhuara mirë e njëkohësisht edhe të shijshme, por edhe ushqimeve të kripshme, shiteshin edhe lëngje trëndafili, menta dhe shege, të paketuara në pako promovuese në shishe të vogla.

Përfaqësuesit e komunës e dërguan delegacionin e BNJVL-së në Panairin e sipërmarrësisë që u organizua më 06 korrik, 2021, nën qiell të hapur, në oborrin mbretëror të mbretit Nikolla, ku sipërmarrësit i ekspozuan dhe paraqitën prodhimet nëpër stenda. Gjatë panairit, anëtarët e Grupit të lobimit të BNJVL-së, së bashku me kryetarin e komunës së Resnjës, Zhivko Gosharski. Komuna e Tivarit dhe Komuna e Resnjës janë binjakëzuar. Në stendat e vendosura, sipërmarrësit – shfrytëzuesit e mjeteve të komunës. Në përhapjen e raportit , sipërmarrës-përdorues të komunave, revista mbi mënyrën për të aplikuar në programet dhe programe të mëdha në komunën e Tivarit, e cila ka mbështetur biznesin. Në stendat mund të shihni: sapunë shtëpiak nga ullinj dhe bimë dhe kremëra të tjerë kozmetikë; produkte prej druri ulliri; figurat janë kanavacë dhe më shumë.

ОПШТИНСКИОТ ПРЕТСТАВНИК ЗА МАЛЦИНСКИ ПРАШАЊА И ПРАВА, КАКО НАЧИН ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ПРАВАТА НА РАНЛИВИТЕ КАТЕГОРИИ ГРАЃАНИ

Педесетина учесници од општинската администрација од нашата земја, заедно со претставници од општините од Србија, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Албанија и Косово, на 6 јули 2021 година, го проследија веб-семинарот на тема „**Општински претставник за малцински прашања и права**“. Семинарот се одвиваше на англиски јазик, со симултан превод на македонски, албански и српски јазик. На семинарот беше презентирана и добрата практика за примена на овој социјален пристап за унапредување на правата на ранливите категории граѓани.

Имено, Општинскиот претставник за малцински права, воспоставен во 1988 година во сојузната покраина Шлезвиг-Холштајн во Германија, претставува еден вид советодавно тело на Владата. Општинскиот претставник е врската меѓу малцинствата и Владата и овозможува да се одржува редовен дијалог меѓу нив. Целта на ова тело е во заедниците каде што има културна и јазична разноликост на системски начин да се придонесе кон почитување на правата на малцинствата, да се одржи нивниот идентитет и култура, како и да се даде придонес кон мирното живеење и коегзистенцијата меѓу сите граѓани.

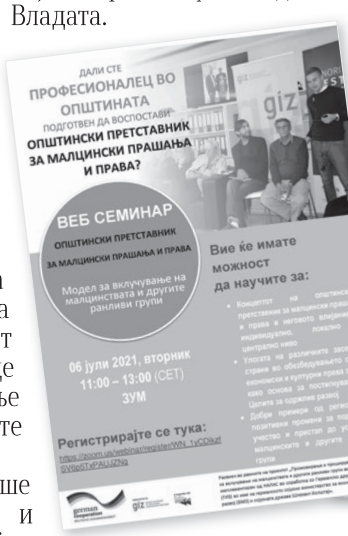

Добра практика беше презентирана и од Босна и Херцеговина, каде Канцеларијата за национални малцинства во Општина Бјелина претставува институционализиран механизам кој обезбедува интегрирање на потребите, особено на Ромите, при креирањето на локалните политики и буџет. Ова тело одржува истовремено дијалог со невладините организации и претставува врска на ранливите категории со локалната власт. Општина Бјелина презентираше добра практика реализирана преку обезбедување на социјални станови на Ромите, при што досега изградила шест а, во тек е изградбата на уште 24 стана за ромски семејства. Вкупната сума на проектот е 1,5 милиони евра, од кои две третини обезбедила општината, а една третина се добиени од донатори. Оваа општина, исто така, обезбедува и бесплатна градинка за децата, Роми. Општината има одлична соработка со невладините организации чии претставници се вклучени во креирањето на локални стратешки документи, како и во имплементација на заеднички проекти. Учесниците на семинарот посочија дека најчести предизвици со кои се соочуваат нивните општини се: недостигот на политичка заложба и ограничените човечки и финансиски капацитети.

Веб-семинарот претставува дел од активностите на проектот „Промовирање и проширување на моделите за вклучување на малцинствата и другите ранливи групи во Западен Балкан“, што ЗЕЛС го спроведува во партнерство со НАЛАС, а со поддршка на ГИЗ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit - GIZ).

PËRFAQËSUES KOMUNAL PËR ÇESHTJET DHE TË DREJTAT E PAKICAVE, SI MËNYRË E AVANCIMIT TË TË DREJTAVE TË KATEGORIVE TË NDJESHME TË QYTETARËVE

Pesëdhjetë përfaqësues nga administrata komunale nga vendi jonë, së bashku me përfaqësuesit e komunave të Serbisë, Bosnjë dhe Hercegovinë, Mal të Zi, Shqipëri dhe Kosovë, më 6 korrik, 2021, ndoqën uebinarin me temë „Përfaqësues komunal për çështjet dhe të drejtat e pakicave“. Seminari u realizua në gjuhën angleze, me përkthim simultan në maqedonisht, shqip dhe serbisht. Në seminar u prezantuan edhe praktikat e mira, për zbatimin e kësaj qasjeje sociale lidhur me avancimin e të drejtave të kategorive të ndjeshme të qytetarëve.

Emërisht, përfaqësuesi komunal për të drejtat e pakicave, i themelua në vitin 1988, në krahinën federale Schleswig-Holstein në Gjermani është një lloj trupi këshillëdhënës i Qeverisë. Përfaqësuesi komunal është lidhja midis pakicave dhe Qeverisë dhe mundëson mbajtjen e një dialogu të rregullt midis Qeverisë dhe pakicave. Qëllimi i këtij organi është që në bashkësitë ku ka diversitet kulturor dhe gjuhësor në mënyrë sistematike për të kontribuar në respektimin e të drejtave të pakicave, për të ruajtur identitetin dhe kulturën e tyre, si dhe për të kontribuar në jetën paqësore dhe bashkëjetesën mes të gjithë qytetarëve.

Praktika e mirë u prezantua gjithashtu edhe nga Bosnja dhe Hercegovina, ku Zyra për pakicat nacionale në Komunën e Bijeljina është një mekanizëm i institucionalizuar që siguron integrimin e nevojave, veçanërisht të Romëve, gjatë krijimit të politikave dhe buxheteve lokale. Në të njëjtën kohë, ky organ mban një dialog me organizatat joqeveritare dhe përfaqëson lidhjen e kategorive të ndjeshme me pushtetin lokal. Komuna e Bijeljinës paraqiti një praktikë të mirë në sigurimin e banesave social për romët, ku ka ndërtuar gjashtë deri më tani, ndërsa në ndërtim e sipër është ndërtimi i 24 apartamenteve të tjera për familjet rome. Shuma e përgjithshme e projektit është 1.5 milion euro, nga të cilat dy të tretat janë siguruar nga komuna, dhe një e treta janë marrë nga donatorët. Kjo komunë gjithashtu ofron një kopsht fëmijësh falas për fëmijët romë. Komuna ka një bashkëpunim të shkëlqyer me organizatat joqeveritare përfaqësuesit e të cilëve janë të përfshirë në krijimin e dokumenteve strategjike vendore, si dhe në zbatimin e projekteve të përbashkëta. Pjesëmarrësit e seminarit theksuan se sfidat më të shpeshta me të cilat ballafaqohen komunat e tyre janë: mungesa e angazhimit politik dhe kapaciteti i kufizuar njerëzor dhe financiar.

Uebinari është pjesë e aktiviteteve të projektit „Promovimi dhe zgjërimi i modeleve për përfshirjen e pakicave dhe grupeve të ndjeshme të tjera në Ballkanin Perëndimor", të cilin BNJVL e zbaton në partneritet me NALAS, ndërsa me përkrahjen e Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)

ВКУПНО 24 ПРЕТСТАВНИЦИ ОД ОПШТИНИТЕ СЕ СТЕКНАА СО СЕРТИФИКАТИ ЗА ПРИМЕНА НА ПРИСТАПИ ЗА ИСПОРАКА НА СОЦИЈАЛНИ УСЛУГИ

Вкупно 24 претставници од општинската администрација, кои вршат административни активности од социјалната заштита, вклучително и еден претставник од ЗЕЛС, се стекнаа со сертификати за поминати е-обуки за примена на пристапи за испорака на социјални услуги. Сертификатите беа издадени од страна на Мрежата на локални власти од Југоисточна Европа (НАЛАС), по спроведените испити за учесниците за проверка на нивните стекнати знаења. На е-обуките учествуваа претставници од општини од пет држави од регионот. Тие имаа можност да изберат и да следат една од петте понудени теми од областа на социјалната политика. Досега, преку електронска платформа беа реализирани четири теми, а во текот на септември, 2021 година, ќе биде спроведена и последната „Инклузивно управување со ризици од катастрофи". Секоја е-обука се состои од четири модули и се спроведуваше во период од четири недели, на англиски јазик. Лицата што ги следеа овие обуки, воедно имаа можност да се запознаат и со добрата практика што се користи во локалните заедници од Албанија, Србија, Босна и Херцеговина, Косово, Црна Гора и во нашата земја.

За учество на е-обуките, на кои се пријавија 38 претставници од општините од нашата земја, имаше јавен повик што го објави ЗЕЛС. Целта на обуките е да се зајакнат капацитетите на претставниците на локалните самоуправи за примена на пристапи за испорака на социјални услуги со што се очекува придонес кон унапредување на социјалната инклузија и социјалната кохезија на локално ниво и подобрување на условите на живеење на ранливите категории граѓани. Заедничко за сите обуки, од аспект на обезбедување на услуги, е дека општините треба да се стремат кон задолжително спроведување на социјално мапирање и да ги утврдуваат ранливите категории и приоритетните проблеми и потреби во заедниците со цел соодветно креирање на локални политики и развивање на услуги што им се потребни на граѓаните.

Со сертификат за помината обука на тема „**Воспоставување на дневни центри како услуги за поддршка на семејството и услуги кои се базирани во заедницата; дневни центри**", од нашата земја се стекнаа шест претставници на општинската администрација и еден претставник од ЗЕЛС. Еден од најефикасните начини за обезбедување на ваков сервис во заедницата е со воспоставување на меѓусебна соработка на општината со локална невладина организација, која има лиценца и капацитет за работа со ваков вид ранливи категории на лица (деца и возрасни лица со попречености, деца во ризик, стари лица, лица што злоупотребуваат дроги и други психотропни супстанции и друго). Поддршката може да се обезбеди преку користење на простории во сопственост на општината, покривање на тековни трошоци, како и преку грантови за програми/проекти и финансирање на програмските активности на соодветната невладина организација. Услугата за дневен престој, како услуга во заедницата, е утврдена и во Законот за социјална заштита на РСМ.

Пет претставници на општините и претставник од ЗЕЛС се стекнаа со сертификат за помината обука за „**Подигнување на свеста во заедницата за унапредување на социјалните права на ранливите категории, недискриминација и инклузија на локално ниво**" со што го подигнаа нивото на своите познавања за водење

GJITHSEJ 24 PËRFAQËSUES NGA KOMUNAT MORRËN CERTIFIKATË PËR ZBATIMIN E QASJEVE PËR DËRGESË TË SHËRBIMEVE SOCIALE

Gjithsej 24 përfaqësues të administratës komunale, që kryejnë aktivitete komunale nga lëmia e mbrojtjes sociale, përfshirë edhe një përfaqësues të BNJVL-së morrën certifikata për e-trajnimeve të ndjekura lidhur me zbatimin e qasjeve për dërgesë të shërbimeve sociale. Certifikatat u dorëzuan nga ana Rrjetit të pushteteve lokale të Evropës Juglindore (NALAS) pas realizimit të provimeve për pjesëmarrësit nga komunat ose pesë shtetet në rajon. Të njëjtët patën mundësi të zgjedhin dhe të ndjekin një prej pesë temave të ofruara në lëminë e politikës sociale. Deri më tani përmes platformës elektronike janë realizuar katër tema, ndërsa gjatë shtatorit, 2021, do të zbatohet edhe e fundit „Menaxhim inkluziv me rreziqet nga katastrofat". Çdo e-trajnim përbëhet nga katër module dhe zbatohet në periudhë prej 4 javësh, në gjuhën angleze. Personat të cilët ndoqën këto trajnime, njëkohësisht kanë mundësi të informohen edhe për praktikat e mira që shfrytëzohen në bashkësitë lokale në Shqipëri, Serbi, Bosnjë dhe Hercegovinë, Kosovë, Mal të Zi edhe në vendin tonë.

Për pjesëmarrje në trajnimet elektronike, ku morrën pjesë 38 përfaqësues nga komunat e vendit tonë, atyre u parapriu një thirrje publike e shpallur nga BNJVL. Qëllimi i trajnimeve është të përforcojë kapacitetet e përfaqësuesve të vetëqeverisjes lokale për zbatimin e qasjeve për dërgesën e shërbimeve sociale, e cila pritet të kontribuojë në promovimin e përfshirjes sociale dhe kohezionit social në nivelin lokal dhe përmirësimin e kushtet e jetesës së kategorive të ndjeshme të qytetarëve. E përbashkët për të gjitha trajnimet, në aspektin e dërgesës të shërbimeve, është se komunat duhet të përpiqen për zbatimin e detyrueshëm të hartës sociale dhe të identifikojnë kategoritë e ndjeshme dhe problemet dhe nevojat prioritare në bashkësitë me qëllim që të krijohen në mënyrë adekuate politikat lokale dhe gjithashtu zhvillohen shërbimet që janë të nevojshme për qytetarët.

Me certifikatën për trajnimin e përfunduar me temën - „**Themelimi i qendrave ditore si shërbime për përkrahje të familjes dhe shërbime që janë bazuar në bashkësi; qendrat ditore**", nga vendi jonë të njëjtën e morrën gjashtë përfaqësues nga administrata komunale dhe një përfaqësues nga BNJVL. Një nga mënyrat më efektive për të ofruar një shërbim të tillë në bashkësi është krijimi i bashkëpunimit reciprok të komunës me organizatë joqeveritare lokale, e cila ka licencë dhe kapacitet për të punuar me këtë lloj kategorish të ndjeshme të fëmijëve (fëmijë dhe të rritur me aftësi të kufizuara, fëmijët në rrezik, të moshuarit, njerëzit që abuzojnë me drogë dhe substanca të tjera psikotrope, etj). Përkrahja mund të sigurohet përmes përdorimit të hapësirave në pronësi të komunës, duke mbuluar shpenzimet aktuale, si dhe përmes granteve për programe / projekte dhe financimit të aktiviteteve programore të organizatës joqeveritare përkatëse. Shërbimi i kujdesit ditor, si shërbim i bashkësisë është përcaktuar edhe në Ligjin për mbrojtjen sociale të RMV.

Pesë përfaqësues të komunave dhe një përfaqësues i BNJVL-së morën një certifikatë për trajnimin e përfunduar me temë "Ngritja e vetëdijes në komunitet për promovimin e të drejtave sociale të kategorive të cenueshme, mosdiskriminimi dhe përfshirja në nivel lokal", e cila ngriti nivelin e tyre të rrisë ndërgjegjësimin e të gjitha subjekteve përkatëse në nivel lokal dhe publikut të gjerë për nevojat dhe problemet e kategorive të cenueshme të personave, në mënyrë që të promovohen politikat dhe praktikat që do të kontribuojnë në përmirësimin e gjendjes së tyre. Pjesëmarrësit u njohën me hapat kryesorë për krijimin e një fushate të suksesshme, siç janë identifikimi i problemit dhe subjektet kryesore që kanë një interes, por edhe fuqia për të

на кампањи за зголемување на свеста на сите релевантни субјекти на локално ниво и на пошироката јавност за потребите и проблемите на ранливите категории лица, а сè со цел да се унапредат политиките и практиката, со кои ќе се придонесат кон подобрување на нивната состојба. Учесниците се запознаа со клучните чекори за креирање на успешна кампања, како што се: идентификување на проблемот и на клучните субјекти кои имаат интерес, но и моќ да влијаат кон разрешување на предизвикот; креирање на пораки што ќе содржат важни информации за самиот предизвик, но и кои ќе понудат конкретни решенија.

Четири претставници на општините и ЗЕЛС се стекнаа со сертификат за помината обука за „**Воспоставување на форум за социјален дијалог како партиципативен механизам за креирање на локални социјални политики и услуги за ранливите групи**". Учесниците ги продлабочија своите знаења за тоа како да иницираат воспоставување на форум за социјален дијалог, но и како да го координираат овој локален механизам. Законот за социјална заштита на РСМ, предвидува формирање на Совет за социјална заштита на општинско ниво, како и на ниво на плански регион. Општинскиот совет за социјална заштита треба да биде составен од претставници на општинската администрација, центарот за социјална работа, полицијата, здравствените и образовни институции, агенција за вработување, граѓански здруженија, верски заедници и други правни и физички лица кои вршат дејност на социјална заштита. Согласно со Законот, општинскиот совет за социјална заштита изготвува социјален план за подрачјето на општината, во кој се мапираат социјалните проблеми, се анализираат капацитетите и достапните социјални услуги, како и се идентификуваат потребите за развој на социјалните услуги во општината. Со овој локален механизам не само што треба да се влијае врз креирањето на локалните политики во доменот на социјалната заштита, туку треба да се биде и активен учесник при нивна имплементација.

Со сертификат за помината обука за „**Воспоставување на мобилни тимови за испорака на основни социјални услуги до ранливите категории во нивното непосредно окружување**" се стекнаа девет претставници на општините. Во нашата држава, Законот за социјална заштита, специфично не ги препознава мобилните и теренските услуги, но тие се дел од следните социјални услуги: услуги за информирање и упатување, професионална помош и услуги за поддршка и советодавни услуги. Преку мобилните услуги се обезбедуваат специјализирани интервенции на ранливите категории, а услугите вклучуваат: едукации, психо–социјална терапија и советување, обезбедување медицински пакети, обезбедување на социјална помош итн. Теренските услуги имаат цел да обезбедат пред сè поддршка на ранливите лица од аспект на пристап до социјалните, здравствените, образовните и друг вид услуги. Се препорачува мобилните тимови да бидат управувани од невладина организација, а услугите треба да ги испорачуваат во домот или пак во непосредното опкружување на ранливите категории. Овие тимови треба да бидат повеќесекторски, составени од претставници на локалните власти, државните институции и невладините организации.

Е-курсевите се спроведуваат во рамките на проектот на НАЛАС „Зајакнување на локалните капацитети за спроведување на Агенда 2030 и принципот Никој да не биде изоставен", имплементиран од ЗЕЛС и здруженијата на локалните власти од Западен Балкан во соработка и поддржан од регионалниот проект „Социјални права за ранливи групи". Регионалниот проект го спроведува ГИЗ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) во име на Сојузното министерство за економска соработка и развој (BMZ).

ndikuar në zgjidhjen e sfidës; si dhe duke krijuar mesazhe që do të përmbajnë informacione të rëndësishme për vetë sfidën por edhe që do të ofrojnë zgjidhje konkrete.

Pesë përfaqësues të komunave dhe një përfaqësues të BNJVL -së morrën certifikatë për trajnimin e përfunduar lidhur me „**Ngritjen e vetëdijes në bashkësi lidhur me avancimin e të drejtave sociale të kategorive të ndjeshme, mos-diskriminimi, dhe inkluzioni në nivel lokal**" që ngriti nivelin e tyre që të rrisë ndërgjegjësimin e të gjitha subjekteve përkatëse në nivel lokal dhe publikut të gjerë për nevojat dhe problemet e kategorive të ndjeshme të personave, në mënyrë që të promovohen politikat dhe praktikat që do të kontribuojnë në përmirësimin e gjendjes së tyre. Pjesëmarrësit u njohën me hapat kryesorë për krijimin e një fushate të suksesshme, siç janë identifikimi i problemit dhe subjektet kryesore që kanë një interes, por edhe fuqia për të ndikuar në zgjidhjen e sfidës; si dhe duke krijuar mesazhe që do të përmbajnë informacione të rëndësishme për vetë sfidën por edhe që do të ofrojnë zgjidhje konkrete.

Katër përfaqësues të komunave dhe BNJVL-së morrën certifikatë për trajnimin e përfunduar lidhur me „Themelimin e një forumi për dialog social si mekanizëm participativ për krijimin e politikave dhe shërbimeve sociale lokale për grupet e ndjeshme". Pjesëmarrësit i thellësuan njohuritë e tyre se si të iniciojnë krijimin e një forumi për dialog shoqëror, por edhe se si të koordinojnë këtë mekanizëm lokal. Ligji për mbrojtjen sociale të Republikës së Maqedonisë parashikon formimin e një Këshilli për mbrojtjen sociale në nivel komunal, si dhe në nivel të rajoneve të planifikuese. Këshilli komunal për mbrojtjen sociale duhet të përbëhet nga përfaqësues të administratës komunale, qendrës për punë sociale, policisë, institucioneve shëndetësore dhe arsimore, agjencisë së punësimit, shoqatave civile, bashkësive fetare dhe personave të tjerë juridikë dhe individëve të angazhuar në mbrojtjen sociale. Sipas Ligjit, këshilli komunal për mbrojtjen sociale përgatit një plan social për zonën e komunës në të cilën janë hartuar problemet sociale, janë analizuar kapacitetet dhe shërbimet sociale në dispozicion, si dhe nevojat për zhvillimin e shoqërisë janë identifikuar shërbimet sociale në komunë. Me këtë mekanizëm lokal jo vetëm që duhet të ndikohet në krijimin e politikave lokale në fushën e mbrojtjes sociale, por gjithashtu duhet të jetë një pjesëmarrës aktiv gjatë zbatimit të tyre.

Certifikatë për trajnimin e përfunduar lidhur me „Krijimin e ekipeve mobile për dërgesën e shërbimeve themelore sociale për kategoritë e ndjeshme në mjedisin e tyre të drejtpërdrejte" morrën nëntë përfaqësues të komunave. Në vendin tonë, Ligji për mbrojtjen sociale nuk njeh në mënyrë specifike shërbimet celulare dhe në terren, por ato janë pjesë e shërbimeve sociale në vijim: shërbimet e informacionit dhe referimit, shërbimet e ndihmës dhe ndihmës profesionale dhe shërbimet këshilluese. Përmes shërbimeve mobile sigurohen intervenime të specializuara për kategoritë e ndjeshme, dhe shërbimet përfshijnë: edukim, terapi dhe këshillim psiko-social, sigurim të paketave mjekësore, ofrim të ndihmës sociale, etj. Shërbimet në terren synojnë kryesisht të ofrojnë përkrahje për personat e cenueshëm në aspektin e qasjes në shërbimeve sociale, shëndetësore, arsimore dhe shërbime të tjera. Rekomandohet që ekipet mobile të menaxhohen nga ana e ndonjë organizate joqeveritare, dhe dërgesa e shërbimeve të bëhet në shtëpi ose në afërsi të kategorive të ndjeshme. Këto ekipe duhet të jenë shumë-sektoriale, të përbëra nga përfaqësues të pushteteve lokale, institucioneve shtetërore dhe organizatave joqeveritare.

E-kurset zbatohen në kuadër të projektit të NALAS „Përforcimi i kapaciteteve lokale për zbatimin e Agjendës 2030 dhe parimin Askush të mos ngelet i anashkaluar", i implementuar nga BNJVL dhe shoqatat e pushteteve lokale nga Ballkani Perëndimor në bashkëpunim dhe mbështetje të projektit rajonal për „Të drejta sociale për grupet e ndjeshme". Projektin rajonal e zbaton Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) në emër të Ministrisë Federale për bashkëpunim ekonomik dhe zhvillim (BMZ).

УПРАВНИОТ ОДБОР НА ЗЕЛС СО ЈАСНИ ЗАКЛУЧОЦИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ПРОЦЕСОТ НА ФИСКАЛНАТА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈА И ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА АВТОНОМИЈА НА ОПШТИНИТЕ

Управниот одбор на ЗЕЛС, на 16 јули 2021 година, во просториите на административната зграда на ЗЕЛС, ја одржа осумнаесеттата седница. Присутните го разгледаа предлогот на Министерството за финансии (МФ) за унапредување на процесот на фискална децентрализација и зголемување на финансиската автономија на општините. Предлогот содржи идеи за зголемување на финансиската дисциплина; намалување и репрограмирање на доспеаните и неподмирени обврски; подобрување на фискалниот капацитет и зголемување на приходите на општините; наградување на општините кои имаат подобра наплата на сопствените приходи преку Фондот за перформанс и обезбедување на средства за општините кои покажуваат фискален напор преку Фондот за воедначување. Со предлогот се предвидува постепено зголемување на процентот од данокот на додадена вредност (ДДВ) почнувајќи од 2022 година, кога би изнесувал 5 %, во 2023 година би бил 5,5 %, а во 2024 година би достигнал висина од 6 %. Со примената на нови критериуми за распределба и за зголемување на процентот од персоналниот данок на добивка (ПДД), од сегашните 3 % на 6 %, и тоа со постепено зголемување, во 2022 година 4 %, во 2023 година 5 %, во 2024 ќе се достигне до 6 %. Овој процент на зголемување ќе биде условен преку исполнување на условите предвидени со двата фонда: за перформанс и за воедначување. Министерството предложи и нов модел на репрограмирање на обврските на општините и формирање на агенција за локален и регионален развој, по примерот на бугарската агенција, специјализирана за заеми наменети за инфраструктурен развој.

По обемната дискусија беше подготвен документ со прецизни предлози кои беа испратени на дополнително разгледување од сите членови на Управниот одбор, по што беа утврдени следните заклучоци:

1. Барањето на ЗЕЛС, содржано во документот Систематизирани ставови на ЗЕЛС, кој е доставен на Владата, јасно кажува дека бараме 10 % од ДДВ да се алоцираат за општините. Од тие 10 % се предлага 7,5 % да се распределат според одредени критериуми, додека остатокот од 2,5 % да се искористи за воедначување или наградување на одредени општини. ЗЕЛС сè уште мисли дека ова би бил најправилен начин на кој би се делеле финансиските средства на општините.

2. ЗЕЛС смета дека предлогот од МФ не соодветствува на потребите и дека воопшто не треба да се намали сумата што некои од општините би ја добиле со промената на процентот. Имено, мислиме дека основната формула би требало да предвиди дека поделбата на ДДВ нема да биде помала од сегашната вредност, односно 4,5 %, а остатокот

BORDI DREJTUES I BNJVL-SË ME KONKLUZIONE TË QARTA PËR AVANCIMIN E PROCESIT TË DECENTRALIZIMIT FISKAL DHE RRITJEN E AUTONOMISË FINANCIARE TË KOMUNAVE

Bordi drejtues i BNJVL-së më 16 korrik, 2021, në hapësirat e ndërtesës së BNJVL-së më 16 korrik, 2021, në hapësirat e ndërtesës administrative të BNJVL-së, mbajtën seancën e tetëmbëdhjetë. Të pranishmit shqyrtuan propozimin e Ministrisë për financa (MF) lidhur me avancimin e procesit të decentralizimit fiskal dhe rritjen e autonomisë financiare të komunave, që përmban propozime për rritjen e disiplinës financiare; zvogëlimi i riprorgamimit të detyrimeve me afat të kaluar dhe të papaguar; përmirësimi i kapacitetit dhe rritja e të hyrave të komunave; shpërblimi i komunave të cilat kanë arkëtim më të mirë të të hyrave personale përmes fondit për performancë dhe sigurim të mjeteve për komunat të cilat tregojnë të cilat shfaqin përpjekje financiare përmes fondit për barazim. Propozimi parashikon një rritje graduale të përqindjes së tatimit mbi vlerën e shtuar (TVSH) duke filluar nga viti 2022 kur do të ishte 5%, në 2023 do të ishte 5.5%, dhe në 2024 do të arrinte 6%, duke aplikuar kritere të reja për shpërndarjen dhe rritjen e përqindjes së tatimit mbi të ardhurat personale (TAP) nga 3% aktual në 6% me një rritje graduale, në 2022 -4%, në 2023- 5% dhe në 2024 për të arritur 6%. Kjo rritje në përqindje do të jetë e kushtëzuar me përmbushjen e kushteve të ofruara nga dy fondet: për performancën dhe për barazimin. Ministria gjithashtu propozoi një model të ri për riprogramimin e detyrimeve komunale dhe krijimin e një Agjensioni për zhvillimin lokal dhe rajonal, duke ndjekur shembullin e një agjencioni të Bullgarisë e specializuar në huatë të dedikuara për zhvillimin e infrastrukturës.

Pas diskutimit të gjerë, u përgatit një dokument me propozime të qarta që u dërguan për shqyrtim të mëtejshëm te të gjithë anëtarët e Bordit Drejtues, pas së cilës u përcaktuan përfundimet e mëposhtme:

1. Kërkesa e BNJVL -së, e përmbajtur në dokumentin Qëndrimet e Sistemuara të BNJVL -së, e cila i është dorëzuar Qeverisë, thotë qartë se ne kërkojmë që 10% e TVSH -së t'i ndahet komunave. Nga ato 10%, propozohet që 7.5% të ndahen sipas kritereve të caktuara, ndërsa 2.5% e mbetur të përdoren për barazimin ose shpërblimin e komunave të caktuara. BNJVL akoma mendon se kjo do të ishte mënyra më korrekte për shpërndarjen e fondeve të komunave.

2. BNJVL konsideron se propozimi i MF nuk korrespondon me nevojat dhe se shuma që disa nga komunat do të merrnin duke ndryshuar përqindjen nuk duhet të zvogëlohet fare. Emërisht, mendojmë se formula bazë duhet të sigurojë që ndarja e TVSH -së të mos jetë më e vogël se vlera aktuale, pra 4.5%, dhe pjesa tjetër e rritjes mund të përdoret për dy fondet e propozuara. Vetëm për t'ju kujtuar, propozimi i Ministrisë për financa parashikon që në vitin 2024 fondi bazë për shpërndarjen e fondeve të TVSH -së do të ishte vetëm 3%, që do të thoshte një goditje e madhe për disa komuna.

3. Sa i përket shpërndarjes së fondeve të TVSH -së, konsiderohet se do të ishte më e drejtë që ajo të ishte në raport: 70% sipas numrit të banorëve në komunë; 15%

од зголемувањето може да се користи за двата предложени фонда. Само да потсетиме, во предлогот од МФ се предвидува дека во 2024 основниот фонд за распределба на средствата од ДДВ би изнесувал само 3 %, што би значело голем удар за некои општини.

3. Во однос на распределбата на средствата од ДДВ, се смета дека најправедно би било таа да биде во соодност: 70 % според бројот на жителите во општината; 15 % според површината на општината и 15 % според бројот на населени места во општината. На овој начин поделбата би била правична и за општините кои имаат голема територија и за општините кои имаат голем број на населени места.

4. Барањето на ЗЕЛС, а согласно со фактот дека тоа е практика во многу европски земји, е процентот што им се доделува на општините од персоналниот данок да биде најмалку 50 %. Разбирајќи ја положбата со финансиските ресурси во државата во моментот, согласни сме почетокот да биде со 30 %, што е далеку од предложените 6 % во моментов. Критериумите за распределбата на средствата од овој приход треба да останат исти како и досега.

5. Распределбата на средства од двата фонда, за воедначување и за перформанси, не е доволно јасна и дава многу простор за недоследно спроведување. Затоа мислиме дека критериумите за распределба треба да бидат многу попрецизни и појасни, што би ни ја дало вистинската слика како би изгледала таа распределба на крај. Би било пожелно да се направат и дополнителни симулации за членовите на УО на ЗЕЛС, но и сите други општини да имаат јасен приказ што би значело тоа за нив.

Потребни се јасно утврдени критериуми за децентрализација на културните институции

На седницата беше разгледан и предлогот од Министерството за култура во однос на децентрализација на културните институции. ЗЕЛС уште еднаш ги потенцираше своите ставови дека е потребно да се утврдат јасни критериуми за децентрализација на културните установи на локално ниво и соодветно да добијат и средства за нив, таму каде што се планира децентрализација на установите, таму каде што веќе има формирано нови и за општините кои имаат активности во рамките на оваа надлежност.

Управниот одбор заклучи дека во рамките на работното тело, формирано за продлабочување на децентрализацијата, но и со директни преговори со Владата, уште еднаш ќе ги афирмира своите ставови предвидени со документот Систематизирани ставови на ЗЕЛС.

sipas sipërfaqes së komunës dhe 15% sipas numrit të vendbanimeve në komunë. Në këtë mënyrë ndarja do të ishte e drejtë edhe për komunat që kanë një territor të madh ashtu edhe për komunat që kanë një numër të madh vendbanimesh.

4. Kërkesa e BNJVL -së ndërsa konform faktit se është praktikë në shumë vende evropiane, është përqindja që u ndahet komunave nga tatimi mbi të ardhurat personale duhet të jetë së paku 50%. Duke kuptuar pozicionin me burimet financiare në vend për momentin, ne jemi dakord që fillimi të jetë me 30%, i cili është larg nga 6% i propozuar për momentin. Kriteret për shpërndarjen e mjeteve nga këto të ardhura duhet të mbeten të njëjta si deri më tani.

5. Shpërndarja e mjeteve nga të dy fondet, për barazimin dhe performancën, nuk është mjaft i qartë dhe jep shumë hapësirë për zbatim inkonsekuent. Prandaj, mendojmë se kriteret për shpërndarjen në bazë të këtyre dy fondeve duhet të jenë shumë më precize dhe më të qarta, gjë që do të n'a jepte pamjen e vërtetë se si do të dukej ajo shpërndarje në fund. Do të ishte e dëshirueshme që të bëhen simulime shtesë në mënyrë që anëtarët e BD të BNJVL -së, por edhe të gjitha komunat tjera, të kenë një pasqyrë të qartë se çfarë do të thotë kjo për ta.

Nevojiten kritere të përcaktuara qartë për decentralizimin e institucioneve kulturore

Në seancë u shqyrtua edhe propozimi i Ministrisë për kulturë lidhur me decentralizimin e institucioneve kulturore. BNJVL edhe një herë potencoi qëndrimet e saj se është e nevojshme të përcaktohen kritere të qarta për decentralizimin e institucioneve kulturore në nivel lokal dhe konform kësaj të marrin edhe mjete për të njëjtat, pikërisht ku është planifikuar decentralizimi i institucioneve, aty ku tashmë ka formuar të reja edhe për komunat të cilat kanë aktivitete në kuadër të kësaj kompetencë.

Bordi drejtues konkludoi se në kuadër të trupit punues, është të formuar për thellësim të decentralizimit, por edhe me negociata direkte të Qeverisë, edhe një herë do t'i afirmojë qëndrimet e tyre të parashikuara në dokumentin Qëndrimet e sistematizuara të BNJVL-së.

ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

BASHKËSIA E NJËSIVE TË VETËQEVERISJES LOKALE TË
REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT

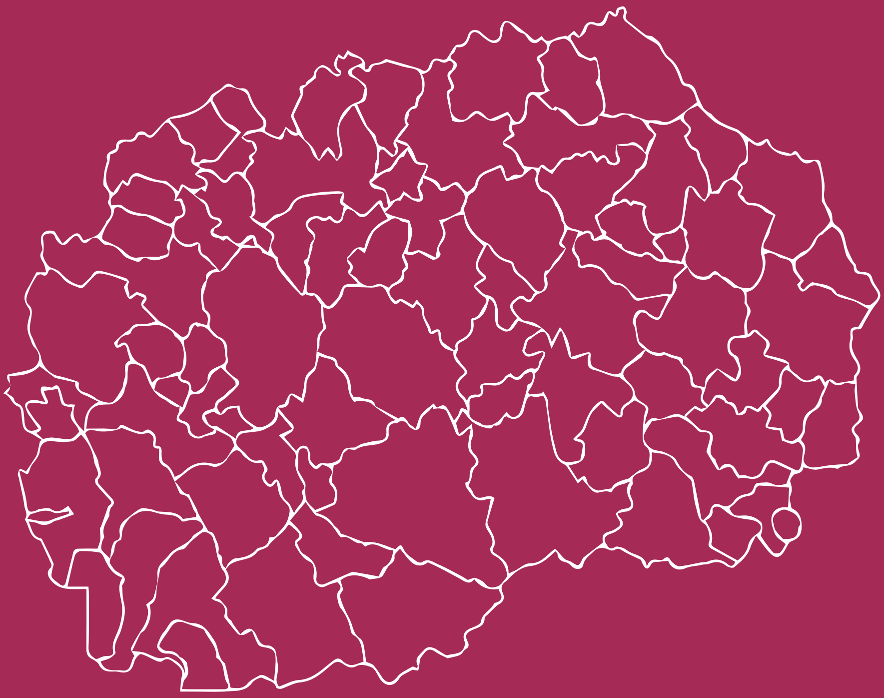

КОНТАКТ ИНФОРМАЦИИ

тел. +389 (0)2 30 99 033 | факс: +389 (0)2 30 61 994
ул. "Копенхагенска" бр. 5, п. фах 32, 1000 Скопје, Република Северна Македонија
contact@zels.org.mk | www.zels.org.mk

INFORMACIONE PËR KONTAKT:

tel. +389 (0)2 30 99 033 | faks: +389 (0)2 30 61 994
rr. "Kopenhagenska" nr. 5, F.P. 32, 1000 Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut
contact@zels.org.mk | www.zels.org.mk